

❖ โครงการแสงธรรมแห่งพระไตรปิฎก ❖

ความไม่ประมาท

“ดอกมะลิเป็นยอด
แห่งกลิ่นหอมเกิดแต่ดอก แม้ฉันใด
ความไม่ประมาทเป็นยอด
ของกุศลธรรมทั้งหลาย แม้ฉันนั้น”

อัปปมาทสูตร

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา: ไชย ณ พล อัครศุภเศรษฐ์
เรียบเรียง: ณัฐกร ทับทอง
นิตินาถชาติศิริวัฒนา
พิสูจน์อักษร: พินิกาญจน์ ลากานันท์
ณัตยาภรณ์ เจียรวงศ์
ณัฐฐา เจียรวงศ์
ศิลปกรรม/
ออกแบบรูปเล่ม: มลฤดี ตั้งสกุลพิทักษ์

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ความไม่ประมาท ชุดที่ ๑
สำหรับแจกเป็นธรรมทานเคราะห์ จัดทำถวายพระศาสนาโดย
โครงการแสงธรรมแห่งพระไตรปิฎก มูลนิธิอุทยานธรรม
ผู้ก่อปรกิจ และเจ้าภาพทุกท่าน
EMail : tripitaka@uttayarndham.org
Version 1.1 - 08/03/2558
Version 1.2 - 11/12/2561
Version 1.3 - 12/04/2563

มูลนิธิอุทยานธรรม

345 หมู่ 3 ต.สามร้อยยอด อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77120

Email : info@uttayarndham.org Website : www.uttayarndham.org

บทนำ

ความไม่ประมาทเป็นเบื้องต้นแห่งกุศลทั้งปวง บุคคลจะไม่ประมาทได้ เมื่อประเมินความเป็นจริงได้ตรงจริง การจะเห็นความเป็นจริงตรงจริงได้นั้น พึงเห็นชีวิต โลก และธรรมชาติทั้งโดยย่อที่สุด และโดยขยายใหญ่ที่สุด เมื่อเห็นความเป็นจริงตรงจริงแล้ว ก็บริหารโอกาสที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตน แก่บุตรหลาน และแก่โลกกว้างเท่าที่เหมาะสม

พระผู้มีพระภาคได้ทรงประกาศสัจธรรมอันทำให้เห็นความเป็นจริงตรงจริง มूलนิรุกตยานธรรม จึงได้จัดทำพุทธธรรมชุด “ความไม่ประมาท” ขึ้น แต่คุณพ่อคุณแม่ และผู้มีคุณูปการแก่โลกทั้งหลาย เพื่อการบริหารตน บุตรหลาน และกัลยาณชนให้เกิดบุญกุศลสูงสุด ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า โดยไม่ประมาท

๑

ความไม่ประมาท

ดอกมะลิเป็นยอดแห่งกลิ่นหอม
เกิดแต่ดอก แม้ฉันใด
ความไม่ประมาทเป็นยอด
ของกุศลธรรมทั้งหลาย แม้ฉันนั้น

อัปมาทสูตร

อัปปมาทสูตร

สัตว์ทั้งหลายมีประมาณเท่าใด ไม่มีเท่าก็ดี สองเท่าก็ดี
สี่เท่าก็ดี มีเท่ามากก็ดี มีรูปก็ดี ไม่มีรูปก็ดี มีสัญญาก็ดี
ไม่มีสัญญาก็ดี มีสัญญาก็ไม่ใช่ ไม่มีสัญญาก็ไม่ใช่ก็ดี

พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

เป็นยอดของสัตว์เหล่านั้น

รอยเท้าของสัตว์ทั้งหลายที่เหยียบไปบนแผ่นดิน รอยเท้า
เหล่านั้นทั้งหมด ย่อมถึงความรวมลงในรอยเท้าข้าง

รอยเท้าข้าง โลกกล่าวว่า เป็นยอดของรอยเท้า

เหล่านั้น เพราะความเป็นของใหญ่

AUDIO 1.1

กลอนเหล่าใดเหล่าหนึ่งของเรือนยอด
กลอนเหล่านั้นทั้งหมด ไปหายยอด น้อมไปสู่ยอด รวมที่ยอด
ยอด โลกกล่าวว่า เป็นยอดของกลอนเหล่านั้น

กลิ่นหอมที่เกิดแต่รากชนิดใดชนิดหนึ่ง
กฤษณา โลกกล่าวว่า เป็นยอดแห่งกลิ่นหอมที่เกิดแต่รากเหล่านั้น

กลิ่นหอมที่เกิดแต่แก่นชนิดใดชนิดหนึ่ง
จันทร์แดง โลกกล่าวว่า เป็นยอดของกลิ่นหอมที่เกิดขึ้นแต่แก่นเหล่านั้น

กลิ่นหอมที่เกิดแต่ดอกชนิดใดชนิดหนึ่ง
ดอกมะลิ โลกกล่าวว่า เป็นยอดแห่งกลิ่นหอมเกิดแต่ดอกเหล่านั้น

พระรชาน้อยเหล่าใดเหล่าหนึ่ง
พระรชานเหล่านั้นทั้งหมด ย่อมเป็นอนุหนต์ไปตามพระเจ้าจักรพรรดิ
พระเจ้าจักรพรรดิ โลกกล่าวว่า เป็นยอดของพระรชานเหล่านั้น

แสงสว่างแห่งดวงดาวเหล่าใดเหล่าหนึ่ง
แสงสว่างเหล่านั้นทั้งหมด ย่อมไม่ถึงเสียวที่ ๑๖
อันบัณฑิตแบ่งออกแล้ว ๑๖ ครั้ง ของแสงสว่างแห่งดวงจันทร์
แสงสว่างแห่งดวงจันทร์ โลกกล่าวว่า เป็นยอดแห่งแสงสว่างเหล่านั้น

ในสารทฤดู เมื่อฝนขาดปราศจากเมฆแล้ว ดวงอาทิตย์โผล่ขึ้นสู่ท้องฟ้า
กำจัดความมืดที่มีในอากาศทั้งหมดแล้ว ย่อมส่องแสง แดดแสง
และแจ่มกระจ่าง

แม่น้ำใหญ่ๆ สายใดสายหนึ่ง คือ แม่น้ำคงคา ยมูนา อจิรวดี สรรภู มหิ
แม่น้ำเหล่านั้นทั้งหมด ย่อมเป็นสายน้ำไหลไปหามหาสมุทร ไน้มน้ำไปสู
มหาสมุทร ไน้มน้ำไปสู่มหาสมุทร ไน้มน้ำไปสู่มหาสมุทร

มหาสมุทร โลกกล่าวว่า เป็นยอดแห่งแม่น้ำเหล่านั้น

กุศลธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ก็ฉนั้นเหมือนกัน กุศลธรรมเหล่านั้น
ทั้งหมด มีความไม่ประมาทเป็นมูล ประชุมลงในความไม่ประมาท

ความไม่ประมาท เป็นยอดของกุศลธรรมเหล่านั้น

๒

ที่สุด เบื้องต้น เบื้องปลาย ของสงสาร

สงสารนี้กำหนดที่สุด เบื้องต้น เบื้องปลายไม่ได้
เมื่อเหล่าสัตว์ผู้มีวิชาเป็นที่กางกั้น
มีตัณหาเป็นเครื่องประกอบไว้ ท่องเที่ยวไปมาอยู่
ที่สุด เบื้องต้น ย่อมไม่ปรากฏ

สาวกสูตร

กัปทั้งหลายที่ผ่านไปแล้ว ล่วงไปแล้ว มีมาก
มิใช่่ง่ายที่จะนับกัปเหล่านั้นว่า เท่านี้กัป เท่านี้ ๑๐๐ กัป
เท่านี้ ๑,๐๐๐ กัป หรือว่าเท่านี้ ๑๐๐,๐๐๐ กัป

หากว่าผู้มีอายุ ๑๐๐ ปี ระลึกถอยหลังไปได้วันละแสนกัป
กัปที่ท่านเหล่านั้นระลึกไม่ถึง ฟังยังมีอยู่อีก

ผู้มีอายุ ๑๐๐ ปี ฟังทำกาละไป ๑๐๐ ปี โดยแท้แล

กัปที่ผ่านไปแล้ว ล่วงไปแล้ว มีจำนวนมากอย่างนี้แล

ข้อนั้นเพราะเหตุไร

เพราะว่าสงสารนี้ กำหนดที่สุด เบื้องต้น เบื้องปลายไม่ได้
เมื่อเหล่าสัตว์ผู้มีวิชาเป็นที่กางกั้น

มีตัณหาเป็นเครื่องประกอบไว้ ท่องเที่ยวไปมาอยู่
ที่สุด เบื้องต้น ย่อมไม่ปรากฏ

AUDIO 2.1

พวกเธอได้เสวยทุกข์ ความเผ็ดร้อน ความพินาศ ได้เพิ่มพูนปฐพีที่เป็นป่าช้า ตลอดกาลนาน

ก็เหตุเพียงเท่านั้น

พอทีเดียว เพื่อจะเบื้อหน่ายในสังขารทั้งปวง

พอ เพื่อจะคลายกำหนด

พอ เพื่อจะหลุดพ้น

บุคคลสูตร

เมื่อบุคคลหนึ่ง ท่องเที่ยวไปมาอยู่ตลอดทั้งปีหนึ่ง
พืงมีโครงกระดูก ร่างกระดูก กอกระดูก
ใหญ่เท่าภูเขาเวปุลละนี้

ถ้ากระดูกนั้นพืงเป็นของที่จะชนมารวมกันได้
และกระดูกที่ได้สั่งสมไว้แล้ว ก็ไม่พืงหมดไป

เราผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ได้กล่าวไว้ดังนี้ว่า
กระดูกของบุคคลคนหนึ่งทีสะสมไว้ทั้งปีหนึ่ง
พืงเป็นกองเท่าภูเขา ก็ภูเขาทีเรากล่าวนั้น คือ
ภูเขาใหญ่ชื่อเวปุลละ อยู่ทิศเหนือของภูเขาคิชฌกูฏ
ใกล้เมืองราชคฤห์ อันมีภูเขาล้อมรอบ

AUDIO 2.2

Source : Deviant Art

ปฐวีสูตร

เหมือนอย่างว่า บุรุษนั้นมหาปฐพีนี้ให้เป็นก้อน ก้อนละเท่าเม็ดกระเบาแล้ววางไว้
สมมติว่านี่เป็นบิดาของเรา นี่เป็นบิดาของบิดาของเรา โดยลำดับ
บิดาของบิดาแห่งบุรุษนั้นไม่พึงสิ้นสุด ส่วนมหาปฐพีนี้ พึงถึงการหมดสิ้นไป

AUDIO 2.3

ต้นกัญจสูตร

เหมือนอย่างว่า บุรุษตัดทอนหญ้า ไม้ กิ่งไม้ ใบไม้
ในชมพูทวีปนี้ แล้วจึงรวมกันไว้ ครั้นแล้ว พึงกระทำให้
เป็นมัดๆ ละ ๔ นิ้ว วางไว้

สมมติว่า นี่เป็นมารดาของเรา นี่เป็นมารดาของมารดา
ของเรา โดยลำดับ มารดาของมารดาแห่งบุรุษนั้น
ไม่พึงสิ้นสุด ส่วนหญ้า ไม้ กิ่งไม้ ใบไม้ ในชมพูทวีปนี้
พึงถึงการหมดสิ้นไป

AUDIO 2.4

Source : Wallpaper App

ขิรสูตร

น้ำนมมารดาที่พวกเธอผู้ท่องเที่ยวไปมาอยู่โดยกาลนานเต็มแล้ว
นั้นแหละมากกว่า น้ำใหม่มหาสมุทรทั้ง ๔ ไม่มากกว่าเลย
เพราะว่าสงสารนี้ กำหนดที่สุด เบื้องต้น เบื้องปลายไม่ได้
เมื่อเหล่าสัตว์ผู้มีวิชาเป็นที่กางกั้น มีค้นหาเป็นเครื่อง
ประกอบไว้ ท่องเที่ยวไปมาอยู่ ที่สุด เบื้องต้นย่อมนไม่ปรากฏ

AUDIO 2.5

อิสสุตฺร

น้ำตาที่หลังไหลออกของพวกเธอ ผู้ท่องเที่ยวไปมา
คร่ำครวญร้องไห้อยู่ เพราะการประสบสิ่งที่ไม่พอใจ
เพราะการพลัดพรากจากสิ่งที่พอใจ โดยกาลนาน
นี้แหละมากกว่า

ส่วนน้ำในมหาสมุทรทั้ง ๔ ไม่มากกว่าเลย

พวกเธอได้พบกับความตายของมารดาตลอด
กาลนาน น้ำตาที่หลังไหลออกของเธอลำพำนั้น
ผู้ต้องพบกับความตายของมารดา ของบิดา
ของพี่ชาย น้องชาย ของพี่สาว น้องสาว ของบุตร
ของธิดา

น้ำตาที่หลังไหลออกของเธอลำพำนั้น ผู้ประสบ
ความตายของธิดา คร่ำครวญร้องไห้อยู่ เพราะ
ประสบสิ่งที่ไม่พอใจ เพราะพลัดพราก

AUDIO 2.6

จากสิ่งที่พอใจ นั้นแหละมากกว่า

ส่วนน้ำในมหาสมุทรทั้ง ๔ ไม่มากกว่าเลย

พวกเธอได้ประสบความเสื่อมแห่งญาติ
ความเสื่อมแห่งภคชะ ความเสื่อมเพราะโรค
ตลอดกาลนาน

น้ำตาที่หลังไหลออกของเธอเหล่านั้น ผู้ประสบ
ความเสื่อมเพราะโรค คร่ำครวญร้องไห้อยู่ เพราะ
ประสบสิ่งที่ไม่พอใจ เพราะพลัดพรากจากสิ่งที่พอใจ
นั้นแหละมากกว่า

ส่วนน้ำในมหาสมุทรทั้ง ๔ ไม่มากกว่าเลย

ข้อนั้นเพราะเหตุไร?

เพราะว่าสงสารนี้ กำหนดที่สุด เบื้องต้น เบื้องปลาย
ไม่ได้ เมื่อเหล่าสัตว์ผู้มีวิชาเป็นที่กางกั้น
มีตัณหาเป็นเครื่องประกอบไว้ ท่องเที่ยวไปมาอยู่
ที่สุด เบื้องต้น ย่อมไม่ปรากฏ

พวกเธอได้เสวยทุกข์ ความเผ็ดร้อน ความพินาศ
ได้เพิ่มพูนปฐพีที่เป็นป่าช้า ตลอดกาลนาน

ก็เหตุเพียงเท่านั้น

พอที่เดียว เพื่อจะเบื้อหน่ายในสังขารทั้งปวง

พอ เพื่อจะคลายกำหนด

พอ เพื่อจะหลุดพ้น

๓

ชีวิตนี้น้อยนัก

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
มีความตายเป็นธรรมดา
มีความตายเป็นที่สุด
ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้เลย

Photo : Soi Sam Rom

ที่สุดของชีวิต

ปฐมาอายุสูตร

อายุของมนุษย์ทั้งหลายนี้ น้อยนัก
จำต้องไปสู่สัมปรายภพ

ควรทำกุศล ควรประพฤติพรหมจรรย์
สัตว์ผู้เกิดมาแล้วจะไม่ตาย ไม่มี

คนที่เป็นอย่างยาวนาน ย่อมเป็นอย่างน้อยได้เพียงร้อยปี
หรือจะอยู่เกินไปได้บ้าง ก็มีน้อย

อายุของมนุษย์ทั้งหลาย น้อย
คนดีควรดูหมิ่นอายุนั้นเสีย
ควรประพฤติดูจคนที่ถูกไฟไหม้ศีรษะ
การที่จะไม่มาแห่งมัจจุ ไม่มี

AUDIO 3.1

Photo : Soi Sam Rom

กุฎิยาอายุสูตร

อายุของมนุษย์ทั้งหลายนี้ น้อยนัก
จำต้องไปสู่สัมปรายภพ
ควรทำกุศล ควรประพฤติพรหมจรรย์
สัตว์ผู้เกิดมาแล้วจะไม่ตาย ไม่มีเลย

คนที่เป็นอย่างนาน ย่อมเป็นอย่างได้เพียงร้อยปี
หรือจะอยู่เกินไปได้บ้าง ก็มีน้อย

วันคืนย่อมผ่านพ้นไป ชีวิตย่อมรุกรันไป
อายุของสัตว์ทั้งหลาย ย่อมสิ้นเปลืองไป
ดูจน่าแห่งแม่น้ำน้อย

AUDIO 3.2

Photo : Wallpaper App

อรกานุสาสนีสสูตร

หยาดน้ำค้างบนยอดหญ้า เมื่ออาทิตย์ขึ้นมา
ย่อมแห้งหายไปได้เร็ว ไม่ตั้งอยู่นาน แม้ฉันใด
ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลาย เปรียบเหมือนหยาดน้ำค้าง ฉะนั้นเหมือนกัน
นิดหน่อย รวดเร็ว มีทุกข์มาก มีความคับแค้นมาก จะพึงถูกต้องได้ด้วยปัญญา
ควรกระทำกุศล ควรประพฤติพรหมจรรย์ เพราะสัตว์ที่เกิดแล้วจะไม่ตาย ไม่มี

AUDIO 3.3

เมื่อฝนตกหนัก หนาเม็ด ฟองน้ำย่อมนแตกเร็ว ตั้งอยู่ไม่นาน แม้ฉันใด
ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลาย เปรียบเหมือนฟองน้ำ ฉันทันเหมือนกัน

นิดหน่อย รวดเร็ว มีทุกข์มาก
มีความคับแค้นมาก จะพึงถูกต้องได้ด้วยปัญญา
ควรกระทำกุศล ควรประพฤติพรหมจรรย์
เพราะสัตว์ที่เกิดมาแล้วจะไม่ตาย ไม่มี

รอยไม้ที่ซัดลงไปใต้น้ำ ย่อมกลับเข้าหากันเร็ว ไม่ตั้งอยู่นาน แม้ฉันใด
ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลาย เปรียบเหมือนรอยไม้ที่ซัดลงไปใต้น้ำ
ฉันทันเหมือนกัน

นิดหน่อย รวดเร็ว มีทุกข์มาก
มีความคับแค้นมาก จะพึงถูกต้องได้ด้วยปัญญา
ควรกระทำกุศล ควรประพฤติพรหมจรรย์
เพราะสัตว์ที่เกิดมาแล้วจะไม่ตาย ไม่มี

แม่น้ำไหลลงจากภูเขา ไหลไปไกล กระแสเชี่ยว พัดไปซึ่งสิ่งที่
พอจะพัดไปได้ ไม่มีระยะเวลาหรือชั่วครู่ที่มันจะหยุด แม่น้ำนั้น

มีแต่ไหลเรื่อยไปถ่ายเดียว แม้ฉันใด ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลาย
เปรียบเหมือนแม่น้ำที่ไหลลงจากภูเขา ฉะนั้นเหมือนกัน

นิดหน่อย รวดเร็ว มีทุกข์มาก
มีความคับแค้นมาก จะพึงถูกต้องได้ด้วยปัญญา
ควรกระทำกุศล ควรประพฤติพรหมจรรย์
เพราะสัตว์ที่เกิดมาแล้วจะไม่ตาย ไม่มี

บุรุษมีกำลัง อมก้อนเขพะไว้ที่ปลายลิ้น แล้วพึงถ่มไปโดยง่ายตาย
แม้ฉันใด ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลาย เปรียบเหมือนก้อนเขพะ
ฉะนั้นเหมือนกัน

นิดหน่อย รวดเร็ว มีทุกข์มาก
มีความคับแค้นมาก จะพึงถูกต้องได้ด้วยปัญญา
ควรกระทำกุศล ควรประพฤติพรหมจรรย์
เพราะสัตว์ที่เกิดมาแล้วจะไม่ตาย ไม่มี

ขึ้นเนื้อที่ใส่ไว้ในกระทะเหล็ก ไฟเผาตลอดทั้งวัน ย่อมจะย่อยยับไป
รวดเร็ว ไม่ตั้งอยู่นาน แม้ฉันใด ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลาย เปรียบเหมือน

ชั้นเนื้อ

ฉันทันเหมือนกัน

นิดหน่อย รวดเร็ว มีทุกข์มาก
มีความคับแค้นมาก จะพึงถูกต้องได้ด้วยปัญญา
ควรกระทำกุศล ควรประพฤติพรหมจรรย์
เพราะสัตว์ที่เกิดมาแล้วจะไม่ตาย ไม่มี

*แม่โคที่จะถูกเชือด ที่เขานำไปสู่ที่ฆ่า ย่อมก้าวเท้าเดินไป ไกลที่ฆ่า
ไกลความตาย แม้ฉันใด ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลาย เปรียบเหมือนแม่โค
ที่จะถูกเชือด ฉันทันเหมือนกัน*

นิดหน่อย รวดเร็ว มีทุกข์มาก
มีความคับแค้นมาก จะพึงถูกต้องได้ด้วยปัญญา
ควรกระทำกุศล ควรประพฤติพรหมจรรย์
เพราะสัตว์ที่เกิดมาแล้วจะไม่ตาย ไม่มี

ชราสูตร

ชราธรรม ย่อมมีในความเป็นหนุ่มสาว
พยาธิธรรม ย่อมมีในความไม่มีโรค
มรณธรรม ย่อมมีในชีวิต

ถึงท่านจะตีความแก่นั่นเลวทราม
ถึงท่านจะตีความแก่นั่นทำให้ผิวพรรณทรามไป
รูปอันน่าพึงใจก็คงถูกความแก่ย่ำยีอยู่นั่นเอง
แม้ผู้ใดพึงมีชีวิตอยู่ได้ร้อยปี
ผู้นั้นก็ไม่พ้นความตายไปได้

สัตว์ทั้งปวงมีความตายเป็นเบื้องหน้า
ความตาย ย่อมไม่ละเว้นอะไรๆ
ย่อมย่ำยีทั้งหมดทีเดียว

AUDIO 3.4

ชราสูตร

ชีวิตนี้น้อยนัก สัตว์ย่อมตายแม่ภายใน ๑๐๐ ปี
ถ้าแม่สัตว์เป็นอยู่เกิน ๑๐๐ ปี ไชรั สัตว์นั้นก็ย่อมตาย
แม่เพราะชราโดยแท้แล

ชนทั้งหลายย่อมเสรำาโศก เพราะสิ่งที่ตนยึดถือเื่อว่า
เป็นของเรา สิ่งที่เคยหวงแหน เป็นของเที่ยง ไม่มีเลย

บุคคลเห็นว่า สิ่งนี้มีความเป็นไปต่าง ๆ
ดังนี้แล้ว ไม่พึงอยู่ครองเรือน

บุรุษสำคัญสิ่งใดว่า สิ่งนี้เป็นของเรา จำต้องละสิ่งนั้นไป
แม่เพราะความตาย บัณฑิตผู้นับถือพระพุทธเจ้าว่า
เป็นของเรา ทราบข้อนี้แล้ว ไม่พืงน้อมไปในความ
เป็นผู้ถือเื่อว่าสิ่งนั้น ๆ เป็นของเรา

AUDIO 3.5

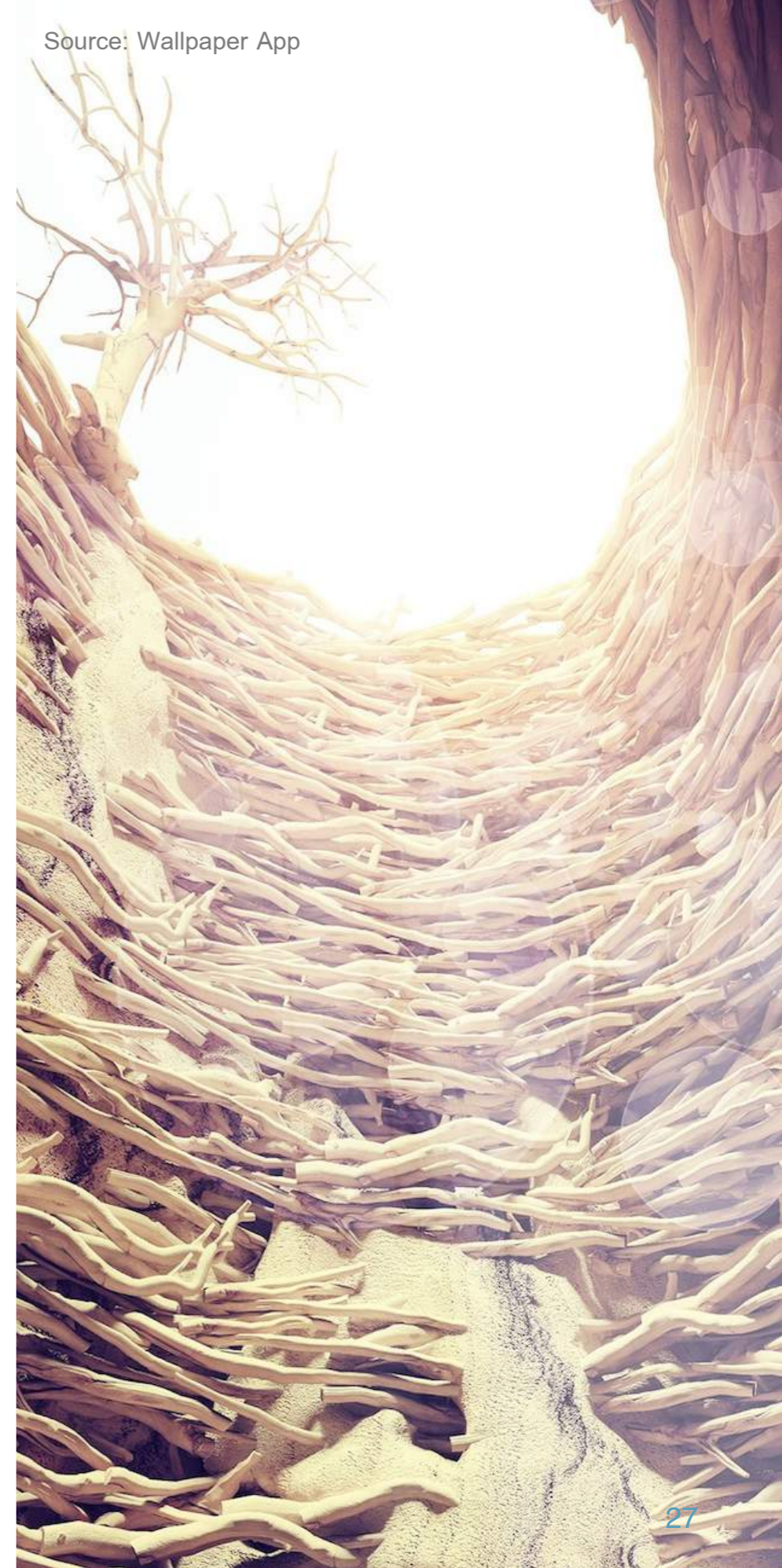
บุคคลผู้ตื่นขึ้นแล้ว ย่อมไม่เห็นอารมณ์อันประจวบด้วยความฝัน
แม้ฉันใด บุคคลย่อมไม่เห็นบุคคลผู้ที่ตนรักทำกาละล่วงไปแล้ว
แม้ฉันนั้น

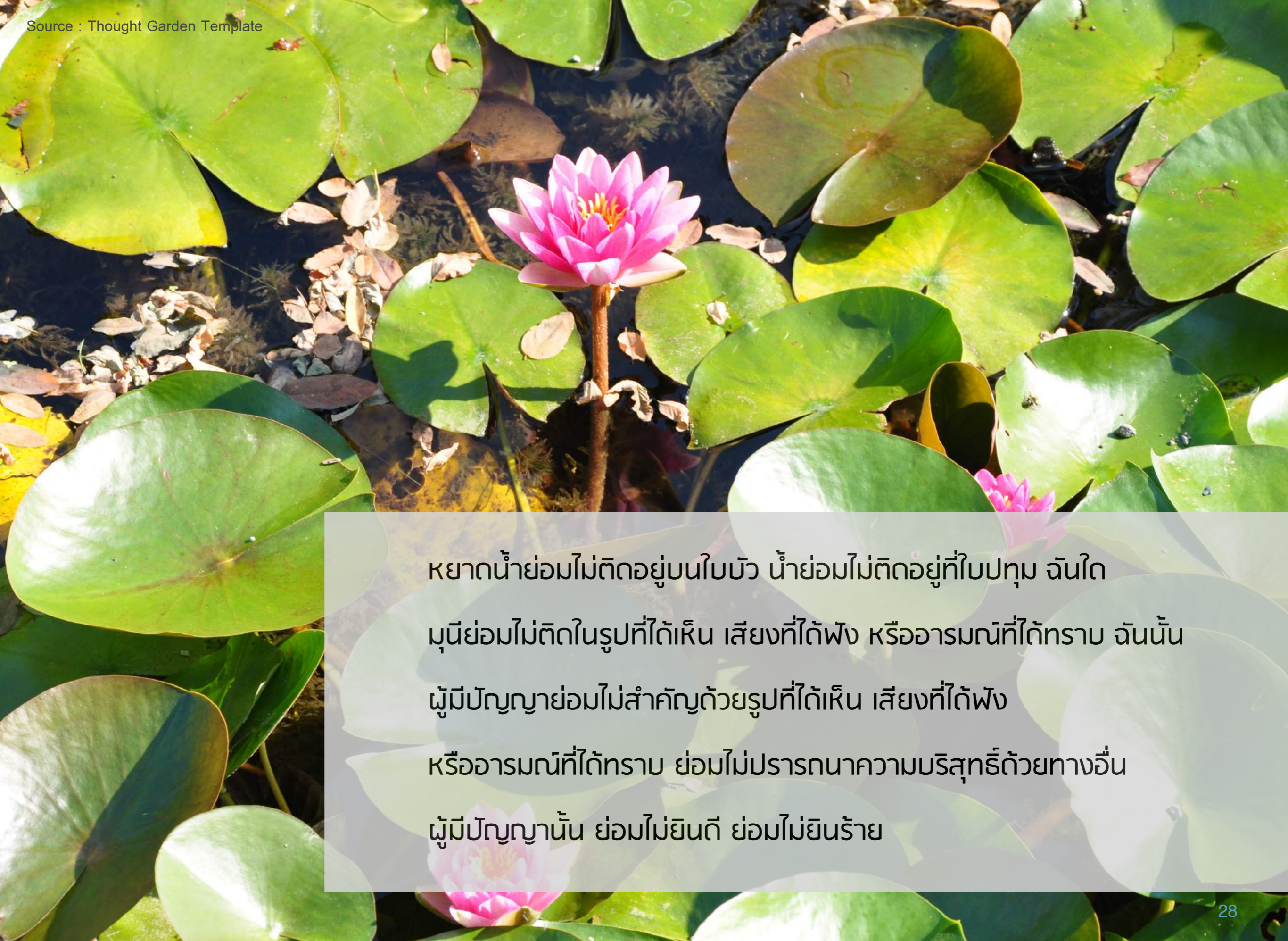
บุคคลย่อมกล่าวขวัญกันถึงชื่อนี้ ของคนทั้งหลาย ผู้ที่ตนได้เห็นแล้วบ้าง
ได้ฟังแล้วบ้าง ชื่อเท่านั้นที่ควรกล่าวขวัญถึงของบุคคลผู้ล่วงไปแล้ว
จักยังคงเหลืออยู่

ชนทั้งหลายผู้ยินดีแล้วในสิ่งที่ตนถือว่าเป็นของเรา ย่อมละความโศก
ความรำไร และความตระหนี่ไม่ได้

เพราะเหตุนั้น มุนีทั้งหลายผู้เห็นนิพพานเป็นแดนเกษม ละอารมณ์ที่
เคยหวงแหนได้แล้ว บัณฑิตทั้งหลายกล่าวการไม่แสดงตนในภาพ
ของภิกษุผู้ประพฤติกเลิกร้าง ผู้เสพที่นั่งอันสงัดว่า เป็นการสมควร

มุนีไม่อาศัยแล้วในอายตนะทั้งปวง ย่อมไม่กระทำสัตว์หรือสังขาร
ให้เป็นที่ยรัก ทั้งไม่กระทำสัตว์หรือสังขารให้เป็นที่ยเกลียดชัง ย่อมไม่ติด
ความรำไรและความตระหนี่ในสัตว์หรือสังขารอันเป็นที่รักและเป็น
ที่ยเกลียดชังนั้น เปรียบเหมือนน้ำไม่ติดอยู่บนใบไม้

หยาดน้ำย่อมไม่ติดอยู่บนใบบัว น้ำย่อมไม่ติดอยู่ที่ใบปทุม จันใด
มุณีย่อมไม่ติดในรูปที่ได้เห็น เสียงที่ได้ฟัง หรืออารมณ์ที่ได้ทราบ จันนั้น
ผู้มีปัญญาย่อมไม่สำคัญด้วยรูปที่ได้เห็น เสียงที่ได้ฟัง
หรืออารมณ์ที่ได้ทราบ ย่อมไม่ปรารถนาความบริสุทธิ์ด้วยทางอื่น
ผู้มีปัญญานั้น ย่อมไม่ยินดี ย่อมไม่ยินร้าย

វិសាខាសូត្រ

ដួងដៃដឹងស្វែងរក ១០០

ដួងដៃដឹងរក ១០០

ដួងដៃដឹងស្វែងរក ៩០

ដួងដៃដឹងរក ៩០

ដួងដៃដឹងស្វែងរក ៨០

ដួងដៃដឹងរក ៨០

ដួងដៃដឹងស្វែងរក ៧០

ដួងដៃដឹងរក ៧០

ដួងដៃដឹងស្វែងរក ៦០

ដួងដៃដឹងរក ៦០

ដួងដៃដឹងស្វែងរក ៥០

ដួងដៃដឹងរក ៥០

ដួងដៃដឹងស្វែងរក ៤០

ដួងដៃដឹងរក ៤០

ដួងដៃដឹងស្វែងរក ៣០

ដួងដៃដឹងរក ៣០

ដួងដៃដឹងស្វែងរក ២០

ដួងដៃដឹងរក ២០

AUDIO 3.6

ผู้ใดมีสิ่งทีรัก ๑๐
ผู้ใดมีสิ่งทีรัก ๙
ผู้ใดมีสิ่งทีรัก ๘
ผู้ใดมีสิ่งทีรัก ๗
ผู้ใดมีสิ่งทีรัก ๖
ผู้ใดมีสิ่งทีรัก ๕
ผู้ใดมีสิ่งทีรัก ๔
ผู้ใดมีสิ่งทีรัก ๓
ผู้ใดมีสิ่งทีรัก ๒
ผู้ใดมีสิ่งทีรัก ๑

ผู้นั้นก็มีทุกข์ ๑๐
ผู้นั้นก็มีทุกข์ ๙
ผู้นั้นก็มีทุกข์ ๘
ผู้นั้นก็มีทุกข์ ๗
ผู้นั้นก็มีทุกข์ ๖
ผู้นั้นก็มีทุกข์ ๕
ผู้นั้นก็มีทุกข์ ๔
ผู้นั้นก็มีทุกข์ ๓
ผู้นั้นก็มีทุกข์ ๒
ผู้นั้นก็มีทุกข์ ๑

*ผู้ใดไม่มีสิ่งทีรัก ผู้นั้นก็ไม่มีทุกข์
เรากล่าวว่า ผู้นั้นไม่มีความโศก ปราศจากกิเลส
ดุจรูปี ไม่มีอุปายาส*

ความโศกก็ดี ความร่ำไรก็ดี ความทุกข์ก็ดี
มากมายหลายอย่างนี้ มีอยู่ในโลก เพราะอาศัย
สัตว์หรือสังขารอันเป็นที่รัก

เมื่อไม่มีสัตว์หรือสังขารอันเป็นที่รัก ความโศก
ความร่ำไร และความทุกข์เหล่านี้ย่อมไม่มี

เพราะเหตุนี้

ผู้ใดไม่มีสัตว์หรือสังขารอันเป็นที่รักในโลกไหนๆ
ผู้นั้นเป็นผู้มีความสุข ปราศจากความโศก

เพราะเหตุนี้

ผู้ปรารถนาความไม่โศก อันปราศจากกิเลสดุจรูปี
ไม่พึงทำสัตว์หรือสังขารให้เป็นทีรัก ในโลกไหนๆ

อัยยิกาสูตร

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง มีความตายเป็นธรรมดา
มีความตายเป็นที่สุด ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้เลย

AUDIO 3.7

ภาชนะดิน ชนิดใดชนิดหนึ่ง ทั้งที่ดิบ ทั้งที่สุก ภาชนะดิน
เหล่านั้นทั้งหมด มีความแตกเป็นธรรมดา มีความแตก
เป็นที่สุด ไม่ล่วงพ้นความแตกไปได้เลย แม้ฉันใด

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง มีความตายเป็นธรรมดา
มีความตายเป็นที่สุด ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้เลย
ฉันนั้นเหมือนกันแล

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงต้องตาย เพราะชีวิตมีความตาย
เป็นที่สุด สัตว์ทั้งหลายจักไปตามกรรม เข้าถึงผลแห่ง
บุญและบาป คือ

ผู้มีกรรมเป็นบาป จักไปสู่นรก
ส่วนผู้มีกรรมเป็นบุญ จักไปสู่สุคติ
เพราะฉะนั้น พึงทำกรรมงาม
อันจะนำไปสู่สัมปรายภพ สังสมไว้

บุญทั้งหลาย ย่อมเป็นที่พึงของสัตว์ทั้งหลายในปรโลก

มรณสตุตฺสที่ ๑

ก็ภิกษุใดเจริญมรณสตุตฺสอย่างนี้ว่า

โอหนอ เราพึงเป็นอยู่ได้ตลอดคืนหนึ่ง วันหนึ่ง
เราพึงมนสิการคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาค
เราพึงกระทำกิจให้มาก

โอหนอ เราพึงเป็นอยู่ได้ตลอดวันหนึ่ง
เราพึงมนสิการคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาค
เราพึงกระทำกิจให้มาก

โอหนอ เราพึงเป็นอยู่ได้ชั่วขณะที่ฉันภัณฑบาต
มื้อหนึ่ง เราพึงมนสิการคำสั่งสอนของ
พระผู้มีพระภาค เราพึงกระทำกิจให้มาก

AUDIO 3.8

โอหนอ เราพึงเป็นอยู่ได้ชั่วขณะที่เคี้ยวข้าวสี่คำกลืนกิน
เราพึงมนสิการคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาค เราพึงกระทำกิจให้มาก

ภิกษุเหล่านี้เรากล่าวว่า เป็นผู้ประมาท เจริญมรณัสสติเพื่อ
ความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลายช้า

ส่วนภิกษุใดเจริญมรณัสสติอย่างนี้ว่า

โอหนอ เราพึงเป็นอยู่ได้ชั่วขณะที่เคี้ยวข้าวคำหนึ่งกลืนกิน
เราพึงมนสิการคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาค เราพึงกระทำกิจให้มาก

โอหนอ เราพึงเป็นอยู่ได้ชั่วขณะที่หายใจเข้าแล้วหายใจออก
หรือหายใจออกแล้วหายใจเข้า เราพึงมนสิการคำสั่งสอนของ
พระผู้มีพระภาค เราพึงกระทำกิจให้มาก

ภิกษุเหล่านี้เรากล่าวว่า เป็นผู้ไม่ประมาท ย่อมเจริญมรณัสสติ
เพื่อความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลายแรงกล้า

เพราะเหตุนั้นแหละ เธอทั้งหลายพึงศึกษาอย่างนี้ว่า เราทั้งหลาย
จักเป็นผู้ไม่ประมาท จักเจริญมรณัสสติเพื่อความสิ้นไปแห่งอาสวะ
ทั้งหลายอย่างแรงกล้า เธอทั้งหลายพึงศึกษาอย่างนี้แล

มรณัสสติสูตรที่ ๒

*มรณัสสติอันภิกษุเจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว
ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก หยั่งลงสู่อมตะ
มือมตะเป็นที่สุด*

*ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เมื่อกลางวันผ่านไป กลางคืน
ย่างเข้ามา ย่อมพิจารณาเห็นดังนี้ว่า*

*เหตุแห่งความตายของเรามีมากหนอ คือ ฐูฟังกัดเรา
แมงป่องฟังกัดเรา หรือตะขาบฟังกัดเรา เราฟังกัดตาย
เพราะเหตุนั้น อันตรายนั้นฟังกัดเรา เราฟังกัดพลาด
ล้มลง อาหารที่เราฉันแล้วไม่ฟังกัดย่อย ดิขของเราฟังกัด
กำเริบ เสมหะของเราฟังกัดกำเริบ หรือลมที่มีพิษเพียง
ดังศัสตราของเราฟังกัดกำเริบ เราฟังกัดตายเพราะเหตุ
นั้น อันตรายนั้นฟังกัดเรา*

ภิกษุนั้นฟังกัดพิจารณาเห็นดังนี้ว่า

AUDIO 3.9

กรรมอันเป็นบาปอกุศลที่เรายังละไม่ได้

อันจะพึงเป็นอันตรายแก่เรา ผู้กระทำกาละในเวลากลางคืน มีอยู่หรือไม่

ถ้าภิกษุพิจารณาอยู่ แล้วทราบอย่างนี้ว่า กรรมอันเป็นบาปอกุศลที่เรา
ยังไม่ได้ละ อันจะพึงเป็นอันตรายแก่เรา ผู้กระทำกาละ ในเวลากลางคืน
ยังมีอยู่

ภิกษุนั้นพึงทำฉันทะ ความพยายาม ความอดุทธาหะ ความเพียร
ความไม่ท้อถอย สติและสัมปชัญญะให้มีประมาณยิ่ง เพื่อละกรรมอันเป็น
บาปอกุศลเหล่านั้น

เปรียบเหมือนบุคคลผู้มีผ้าโพกศีรษะถูกไฟไหม้ หรือมีศีรษะถูกไฟไหม้
พึงทำฉันทะ ความพยายาม ความอดุทธาหะ ความเพียร ความไม่ท้อถอย
สติและสัมปชัญญะ ให้มีประมาณยิ่ง เพื่อดับผ้าโพกศีรษะ หรือศีรษะนั้น

ก็ถ้าภิกษุพิจารณาอยู่แล้วทราบอย่างนี้ว่า กรรมอันเป็นบาปอกุศลที่เรา
ยังไม่ได้ อันจะพึงเป็นอันตรายแก่เรา ผู้กระทำกาละในกลางคืน ไม่มี

ภิกษุนั้นพึงเป็นผู้มีปีติ และปราโมทย์ ตามศึกษาในกุศลธรรมทั้งหลาย
ทั้งกลางวันกลางคืนอยู่เถิด

มรณัสสตีอันภิกษุเจริญแล้ว

ทำให้มากแล้ว

ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก

หยั่งลงสู่อมตะ มีอมตะเป็นที่สุด

ก็ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เมื่อกลางคืนผ่านไป กลางวันอย่างเข้ามา
ย่อมพิจารณาเห็นดังนี้ว่า

เหตุแห่งความตายของเรามีมาก คือ ฝูงพืงกัดเรา แมงป่องพืงต่อยเรา
หรือตะขาบพืงกัดเรา เราพืงตายเพราะเหตุนั้น อันตรายนั้นพืงมีแก่เรา
เราพืงพลาดล้มลง อาหารที่เราฉันแล้วไม่พืงย่อย ดิขของเราพืงกำเริบ
เสมหะของเราพืงกำเริบ หรือลมที่มีพิษเพียงศาตราของเราพืงกำเริบ
เราพืงตายเพราะเหตุนั้น อันตรายนั้นพืงมีแก่เรา

ภิกษุนั้นพืงพิจารณาเห็นดังนี้ว่า ธรรมอันเป็นบาปอกุศล ที่เรายังละไม่ได้
อันจะพืงเป็นอันตรายแก่เราผู้กระทำกาละในเวลากลางวัน มีอยู่หรือไม่

ถ้าภิกษุพิจารณาอยู่ แล้วทราบอย่างนี้ว่า ธรรมอันเป็นบาปอกุศล ที่เรา
ยังละไม่ได้ อันจะพืงเป็นอันตรายแก่เรา ผู้กระทำกาละในเวลากลางวัน
ยังมีอยู่

ภิกษุนั้นพืงทำฉันทะ ความพยายาม ความอุตสาหะ ความเพียร
ความไม่ท้อถอย สติและสัมปชัญญะ ให้มีประมาณยิ่ง เพื่อละธรรมอัน
เป็นบาปอกุศลเหล่านั้น

เปรียบเหมือนบุคคลผู้มีผ้าโพกศีรษะถูกไฟไหม้ หรือมีศีรษะถูกไฟไหม้
พึงทำฉันท์หา ความพยายาม ความอดุสาหะ ความเพียร ความไม่ท้อถอย
สติและสัมปชัญญะ ให้มีประมาณยิ่ง เพื่อดับผ้าโพกศีรษะ หรือศีรษะนั้น

ก็ถ้าภิกษุพิจารณาอยู่แล้ว ทราบอย่างนี้ว่า ธรรมอันเป็นบาปอกุศลที่เรา
ยังละไม่ได้ อันจะพึงเป็นอันตรายแก่เราผู้กระทำกาละในกลางวัน ไม่มี

ภิกษุนั้นพึงเป็นผู้มีปีติและปราโมทย์ ตามศึกษาในกุศลธรรมทั้งหลาย
ทั้งกลางวัน กลางคืน

ก็มรณัสสติอันภิกษุเจริญแล้วอย่างนี้ ทำให้มากแล้วอย่างนี้
ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก หยั่งลงสู่อมตะ มีอมตะเป็นที่สุด

Photo : Kiwiberry

สัลลสูตร

ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายในโลกนี้ ไม่มีเครื่องหมาย ใครๆ รู้ไม่ได้
ทั้งลำบาก ทั้งน้อย และประกอบด้วยทุกข์
สัตว์ทั้งหลายผู้เกิดแล้ว จะไม่ตายด้วยความพยายามอันใด
ความพยายามอันนั้น ไม่มีเลย แม้อยู่ได้ถึงชราก็ต้องตาย
เพราะสัตว์ทั้งหลายมีอย่างนี้ เป็นธรรมดา

AUDIO 3.10

ผลไม้สุกงอมแล้ว เชื่อว่าย่อมมีภัย
เพราะจะต้องร่วงหล่นไปในเวลาเช้า ฉันทิด
สัตว์ทั้งหลายผู้เกิดแล้ว เชื่อว่าย่อมมีภัย
เพราะจะต้องตายเป็นนิത്യ ฉันทัน

ภาชนะดินที่นายช่างทำแล้วทุกชนิด
มีความแตกเป็นที่สุด แม้ฉันทิด
ชีวิตของสัตว์ทั้งหลาย ก็ฉันทัน

ทั้งเด็ก ทั้งผู้ใหญ่ ทั้งคนเขลา ทั้งคนฉลาด
ล้วนไปสู่อำนาจของมฤตยู มีมฤตยูเป็นที่ไป
ในเบื้องหน้าด้วยกันทั้งหมด

เมื่อสัตว์เหล่านั้นถูกมฤตยูครอบงำแล้ว
ต้องไปปรโลก บิดาจะป้องกันบุตรไว้ก็ไม่ได้
หรือพวกญาติจะป้องกันพวกญาติไว้ก็ไม่ได้

ท่านจงเห็น เหมือนเมื่อหมู่ญาติของสัตว์ทั้งหลาย
ผู้จะต้องตาย กำลังแลดู ร่างอันอยู่โดยประการต่าง ๆ
สัตว์ผู้จะต้องตายผู้เดียวเท่านั้น ถูกมฤตยูนำไป
เหมือนโคที่บุคคลจะพึงฆ่า ถูกนำไปตัวเดียว

ความตายและความแก่ กำจัดสัตว์โลกอยู่อย่างนี้

เพราะเหตุนี้

นักปราชญ์ทั้งหลายทราบชัดสภาพของโลกแล้ว
ย่อมไม่เศร้าโศก ท่านย่อมไม่รู้ทางของผู้มา หรือผู้ไป
ไม่เห็นที่สุดทั้งสองอย่าง
ถึงจะคร่ำครวญไปก็ไร้ประโยชน์

ถ้าผู้คร่ำครวญหลงเบียดเบียนตนอยู่
จะยังประโยชน์อะไรๆ ให้เกิดขึ้นได้ไซ้
บัณฑิตผู้เห็นแจ้ง ก็พึงกระทำความคร่ำครวญนั้น

บุคคลจะถึงความสงบใจได้เพราะการร้องไห้
เพราะความเศร้าโศก ก็หาไม่ ทุกข์ย่อมเกิดแก่ผู้นั้นยิ่งขึ้น
และสรีระของผู้นั้นก็จะชubbชืด

บุคคลผู้เบียดเบียนตนเอง ย่อมเป็นผู้ชubbพอม มีผิวพรรณเศร้าหมอง
สัตว์ทั้งหลายผู้ละไปแล้ว ย่อมรักษาตนไม่ได้ด้วยความรำพันนั้น

การรำพันไร้ประโยชน์ คนผู้ทอดถอนถึงบุคคลผู้ทำกาละแล้ว
ยังละความเศร้าโศกไม่ได้ ตกอยู่ในอำนาจแห่งความเศร้าโศก
ย่อมถึงทุกข์ยิ่งขึ้น

ท่านจงเห็นคนผู้เตรียมจะดำเนินไปตามยถากรรม
และสัตว์ทั้งหลายในโลกนี้ ผู้มาถึงอำนาจแห่งมัจจุแล้ว
กำลังพากันดิ้นรนอยู่ที่เดียว

ก็สัตว์ทั้งหลายย่อมสำคัญด้วยอาการใด ๆ
อาการนั้น ๆ ย่อมแปรเป็นอย่างอื่นไปในภายหลัง
ความพลัดพรากกันเช่นนี้ ย่อมมีได้

ท่านจงดูสภาพแห่งโลกเกิด มาณพ
แม้จะพึงเป็นอยู่ร้อยปี หรือยิ่งกว่านั้น
ก็ต้องพลัดพรากจากหมู่ญาติ ต้องละทิ้งชีวิตไว้ในโลกนี้

เพราะเหตุนี้

บุคคลพึงพระธรรมเทศนาของพระอรหันต์แล้ว
เห็นคนผู้ล่วงลับทำกาลแล้ว กำหนดรู้ที่อยู่ว่า
บุคคลผู้ล่วงลับทำกาลแล้วนั้น เราไม่พึงได้ว่า
จงเป็นอยู่อีกเถิด ดังนี้ พึงกำจัดความรำพันเสีย

บุคคลพึงดับไฟที่ไหม้ลุกลามไปด้วยน้ำ ฉันท
นรชนผู้เป็นนักปราชญ์ มีปัญญา เฉลียวฉลาด
พึงกำจัดความเศร้าโศกที่เกิดขึ้นเสียโดยฉับพลัน
เหมือนลมพัดหนุ่น ฉันทนั้น

คนผู้แสวงหาความสุขเพื่อตน พึ่งกำจัดความรำพัน
ความทะยานอยาก และความโทมนัสของตน
พึ่งถอนลูกศร คือ กิเลส ของตนเสีย
เป็นผู้มีลูกศร คือ กิเลส อันถอนขึ้นแล้ว
อันต้นหาและทิวี่ไม่อาศัยแล้ว
ถึงความสงบใจ ก้าวล่วงความเศร้าโศกได้ทั้งหมด
เป็นผู้ไม่มีความเศร้าโศก เยือกเย็น

สมบัติของชีวิต

Source : Internet

บุคคลพึงรีบทำความดี
พึงห้ามจิตจากบาป
เพราะเมื่อทำบุญเข้าไป
ใจย่อมยินดีในบาป

หากบรูษพึงทำบาปไฉรั
ไม่พึงทำบาปนั้นบ่อยๆ
ไม่พึงทำความพอใจในบาปนั้น
เพราะการสั่งสมบาป นำทุกข์มาให้

หากว่าบรูษพึงทำบุญไฉรั
พึงทำบุญนั้นบ่อยๆ
พึงทำความพอใจในบุญนั้น
เพราะการสั่งสมบุญ นำสุขมาให้

แม้คนลามกย่อมนเห็น

AUDIO 3.11

ความเจริญ
ตราบเท่าที่บาปยังไม่ให้ผล
แต่เมื่อใดบาปให้ผล
คนลามกจึงเห็นบาปเมื่อนั้น
แม้คนเจริญก็ย่อมนั้นเห็นบาป
ตราบเท่าที่ความเจริญยังไม่ให้ผล

บุคคลอย่าพึงดูหมิ่นบาปว่า
บาปมีประมาณน้อย จักไม่มาถึง
แม้หม้อน้ำย่อมเต็มได้ด้วยหยาดน้ำ
ที่ตกทีละหยาดๆ ฉันทใด
คนพาลสั่งสมบาปแม้ทีละน้อยๆ
ย่อมเต็มด้วยบาป ฉันทนั้น

บุคคลอย่าพึงดูหมิ่นบุญว่า
บุญมีประมาณน้อยจักไม่มาถึง

แม้หม้อน้ำย่อมเต็มได้ด้วยหยาดน้ำ
ที่ตกทีละหยาดๆ ฉันทใด

นักปราชญ์สั่งสมบุญแม้ทีละน้อยๆ
ย่อมเต็มด้วยบุญ ฉันทนั้น

ภิกษุพึงเว้นบาป

ดูจพ่อค้ามีพวกน้อย มีทรัพย์มาก เว้นทางที่ควรกลัว
ดูจบุรุษผู้ใคร่ต่อชีวิตเว้นยาพิษ

ถ้าที่ฝ่าที่มือไม่พึงมีแผล
บุคคลพึงนำยาพิษไปด้วยฝ่ามือได้
เพราะยาพิษย่อมไม่ซึมซาบฝ่ามือที่ไม่มีแผล
บาปย่อมไม่มีแก่คนไม่ทำ

ผู้ใดประทุษร้ายต่อคนผู้ไม่ประทุษร้าย
ผู้เป็นบุรุษหมดจด ไม่มีกิเลสเครื่องยั่วยวน
บาปย่อมกลับถึงผู้เป็นพาลนั้นแหละ
ดูจธูลีละเอียดที่บุคคลชดทวนลมไป

คนบางพวก ย่อมเข้าถึงครรภ์
บางพวกมีกรรมอันลามก ย่อมเข้าถึงนรก

ผู้ที่มีคติดี ย่อมไปสู่สวรรค์
ผู้ที่ไม่มีอาสวะ ย่อมปรินิพพาน

อากาศ ท่ามกลางมหาสมุทร ชองภูเขา
ส่วนแห่งแผ่นดินที่บุคคลอยู่แล้ว
พึงพ้นจากกรรมอันลามกได้ ไม่มีเลย

อากาศ ท่ามกลางมหาสมุทร ชองภูเขา
ส่วนแห่งแผ่นดินที่บุคคลอยู่แล้ว
ความตายพึงครอบงำไม่ได้ ไม่มีเลย

ชนบางพวกประพฤติกุจจริตด้วยกาย วาจา ใจ
ชนเหล่านั้นชื่อว่าไม่รักตน

บุคคลอย่าพึงดูหมิ่นบุญว่า
บุญมีประมาณน้อย จักไม่มาถึง

ปิยสูตร

ถึงแม้ชนเหล่านั้นจะฟังกล่าวว่า เรารักตน
ชนเหล่านั้นก็เชื่อว่าไม่รักตน

ข้อนี้เป็นเพราะเหตุไร

ก็เพราะเหตุว่า ชนผู้ไม่รักใคร่กัน ย่อมทำความ
เสียหายให้แก่ผู้ไม่รักใคร่กันได้โดยประการใด
ชนเหล่านั้นย่อมทำความเสียหายให้แก่ตนด้วยตนเองได้
โดยประการนั้น ชนเหล่านั้นจึงเชื่อว่าไม่รักตน

ส่วนว่าชนบางพวกประพฤตีสุจริตด้วยกาย วาจา ใจ
ชนเหล่านั้นเชื่อว่ารักตน

ถึงแม้ชนเหล่านั้นจะฟังกล่าวว่า เราไม่รักตน
ชนเหล่านั้นก็เชื่อว่ารักตน

AUDIO 3.12

ข้อนี้เป็นเพราะเหตุไร

ก็เพราะเหตุว่า ชนผู้ที่รักใคร่กันย่อมทำความดี
ความเจริญ ให้แก่ผู้ที่รักใคร่กันได้โดยประการใด
ชนเหล่านั้นย่อมทำความดี ความเจริญ ให้แก่ตนด้วยตนเองได้
โดยประการนั้น ชนเหล่านั้นจึงชื่อว่ารักตน

ถ้าบุคคลพึงรู้ว่าตนเป็นที่รัก ไม่พึงประกอบบาป
เพราะว่าความสุขไม่เป็นผลที่บุคคลผู้ทำชั่วจะพึงได้โดยง่าย

เมื่อบุคคลถูกภรรยาครอบงำ ละทิ้งภพมนุษย์ไป
ก็อะไรเป็นสมบัติของเขา และเขาย่อมพาเอาอะไรไปได้
อะไรเล่าจะติดตามเขาไป ประคองเงา ติดตามตนไป?

ผู้ที่มาเกิดแล้วจำจะต้องตายในโลกนี้ ทำกรรมอันใดไว้
คือเป็นบุญและเป็นบาปทั้งสองประการ

บุญและบาปนั้นแลเป็นสมบัติของเขา
และเขาจะพาเอาบุญและบาปนั้นไปสู่ปรโลก

อนึ่ง บุญและบาปนั้นย่อมเป็นของติดตามเขาไป
ประดุจเงาติดตามตนไป

เพราะฉะนั้น

*บุคคลพึงทำกัลยาณกรรมสะสมไว้
เป็นสมบัติในปรโลก*

*เพราะว่า บุญทั้งหลายย่อมเป็นที่พึง
ของสัตว์ทั้งหลายในปรโลก*

Photo : Kiwiberry

สังขารทั้งหลาย ไม่เที่ยง

รูป อะไรๆ ที่เที่ยง ยั่งยืน มั่นคง ไม่มีความแปรปรวน
เป็นธรรมดา จักคงเที่ยงอยู่เสมออย่างนั้น ไม่มีเลย

เวทนา อะไรๆ ที่เที่ยง ยั่งยืน มั่นคง ไม่มีความแปรปรวน
เป็นธรรมดา จักคงเที่ยงอยู่เสมออย่างนั้น ไม่มีเลย

สัญญา อะไรๆ ที่เที่ยง ยั่งยืน มั่นคง ไม่มีความแปรปรวน
เป็นธรรมดา จักคงเที่ยงอยู่เสมออย่างนั้น ไม่มีเลย

สังขาร อะไรๆ ที่เที่ยง ยั่งยืน มั่นคง ไม่มีความแปรปรวน
เป็นธรรมดา จักคงเที่ยงอยู่เสมออย่างนั้น ไม่มีเลย

วิญญาณ อะไรๆ ที่เที่ยง ยั่งยืน มั่นคง ไม่มีความแปรปรวน
เป็นธรรมดา จักคงเที่ยงอยู่เสมออย่างนั้น ไม่มีเลย

AUDIO 3.13

การได้อัตภาพแม้มีประมาณเท่าก้อนโคมัย
เที่ยง ยั่งยืน มั่นคง ไม่มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา
จักคงเที่ยงอยู่เสมออย่างนั้น ไม่มี

ถ้าแม้การได้อัตภาพมีประมาณเท่านี้ จักเป็นสภาพเที่ยง ยั่งยืน
มั่นคง ไม่มีความแปรปรวนเป็นธรรมดาแล้วไซ้
การอยู่ประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อความสิ้นทุกข์ ก็จะไม่พึง
ปรากฏ

ก็เพราะเหตุที่การได้อัตภาพมีประมาณเท่านี้ เที่ยง ยั่งยืน มั่นคง
ไม่มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ไม่มี
การอยู่ประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อความสิ้นทุกข์จึงปรากฏ

สังขารทั้งปวงนั้น เป็นอดีต ดับไปแล้ว แปรปรวนไปแล้ว
สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงอย่างนี้แล
สังขารทั้งหลายไม่ยั่งยืนอย่างนี้แล
สังขารทั้งหลายไม่เชื่อฟังอย่างนี้แล

ก็ลักษณะอันไม่เที่ยงนี้ ควรที่เดียวเพื่อจะเบื่อหน่าย
ควรเพื่อจะคลายกำหนัด ควรเพื่อจะพ้นไปเพียงไร
ในสังขารทั้งปวง

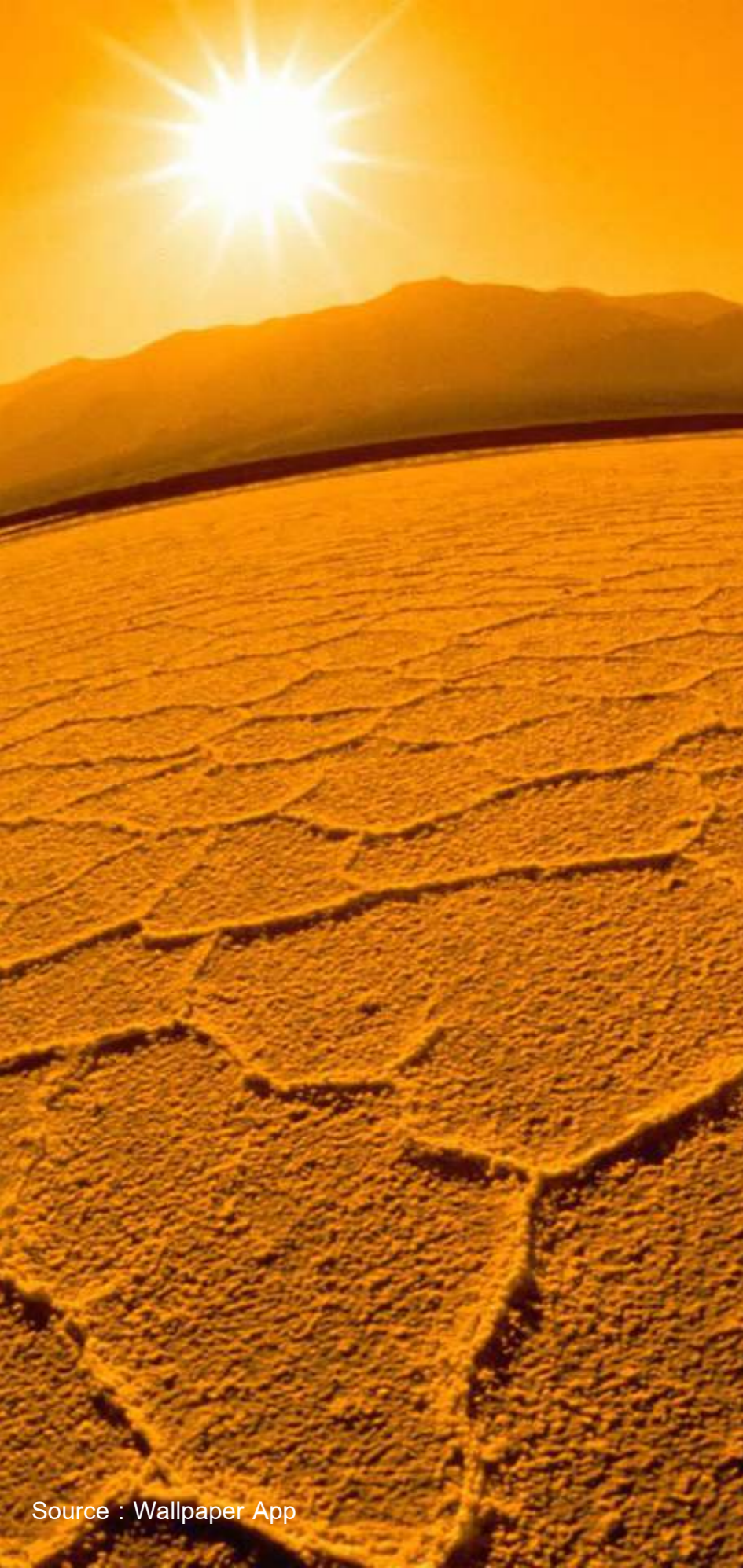
สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่น่าชื่นชม
เป็นข้อกำหนด ควรเบื่อหน่าย ควรคลายกำหนัด
ควรหลุดพ้นในสังขารทั้งปวง

ขุนเขาสิเนรุ ยาว ๘๔,๐๐๐ โยชน์ กว้าง ๘๔,๐๐๐
โยชน์ หยั่งลงในมหาสมุทร ๘๔,๐๐๐ โยชน์ สูงจาก
มหาสมุทรขึ้นไป ๘๔,๐๐๐ โยชน์ มีบางคราวที่ฝนไม่
ตกหลายปี หลายร้อยปี หลายพันปี หลายแสนปี

เมื่อฝนไม่ตก พืชคาม ภูตคามและดิณชาติที่ใช้
เข้ายา ป่าไม้ใหญ่ ย่อมเฉา เหี่ยวแห้ง เป็นอยู่ไม่ได้
ฉันใด

สังขารทั้งหลาย ก็ฉันนั้น เป็นสภาพไม่เที่ยง
ไม่ยั่งยืน ไม่น่าชื่นชม นี่เป็นข้อกำหนด
ควรเบื่อหน่าย ควรคลายกำหนัด
ควรหลุดพ้น ในสังขารทั้งปวง

AUDIO 3.14

ในกาลบางครั้งบางคราว เมื่อเวลาล่วงไปเป็นเวลานาน
พระอาทิตย์ดวงที่ ๒ ปรากฏ เพราะพระอาทิตย์ดวงที่ ๒ ปรากฏ
แม่น้ำลำคลองทั้งหมด ย่อมงวดแห้ง ไม่มีน้ำ จันใด

สังขารทั้งหลาย ก็ฉนั้นนั้น
เป็นสภาพไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่น่าชื่นชม
นี่เป็นข้อกำหนด ควรเบื่อหน่าย ควรคลายกำหนัด
ควรหลุดพ้น ในสังขารทั้งปวง

ในกาลบางครั้งบางคราว โดยล่วงไปแห่งกาลนาน
พระอาทิตย์ดวงที่ ๓ ปรากฏ เพราะพระอาทิตย์ดวงที่ ๓ ปรากฏ
แม่น้ำสายใหญ่ๆ คือ แม่น้ำคงคา ยมุนา อจิรวดี สรรภู มหิ ทั้งหมด
ย่อมงวดแห้ง ไม่มีน้ำ จันใด

สังขารทั้งหลาย ก็ฉนั้นนั้น
เป็นสภาพไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่น่าชื่นชม
นี่เป็นข้อกำหนด ควรเบื่อหน่าย ควรคลายกำหนัด
ควรหลุดพ้น ในสังขารทั้งปวง

ในกาลบางครั้งบางคราว โดยล่วงไปแห่งกาลนาน
พระอาทิตย์ดวงที่ ๔ ปรากฏ เพราะพระอาทิตย์ดวงที่ ๔ ปรากฏ

แม่น้ำสายใหญ่ๆ ที่ไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำใหญ่ คือ แม่น้ำคงคา ยมูนา
อจิรวดี สรรภู มหิ ทั้งหมดย่อมงวดแห้ง ไม่มีน้ำ ฉนใด

สังขารทั้งหลาย ก็ฉนั้นนั้น

เป็นสภาพไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่น่าชื่นชม

นี่เป็นข้อกำหนด ควรเบื่อหน่าย ควรคลายกำหนัด

ควรหลุดพ้น ในสังขารทั้งปวง

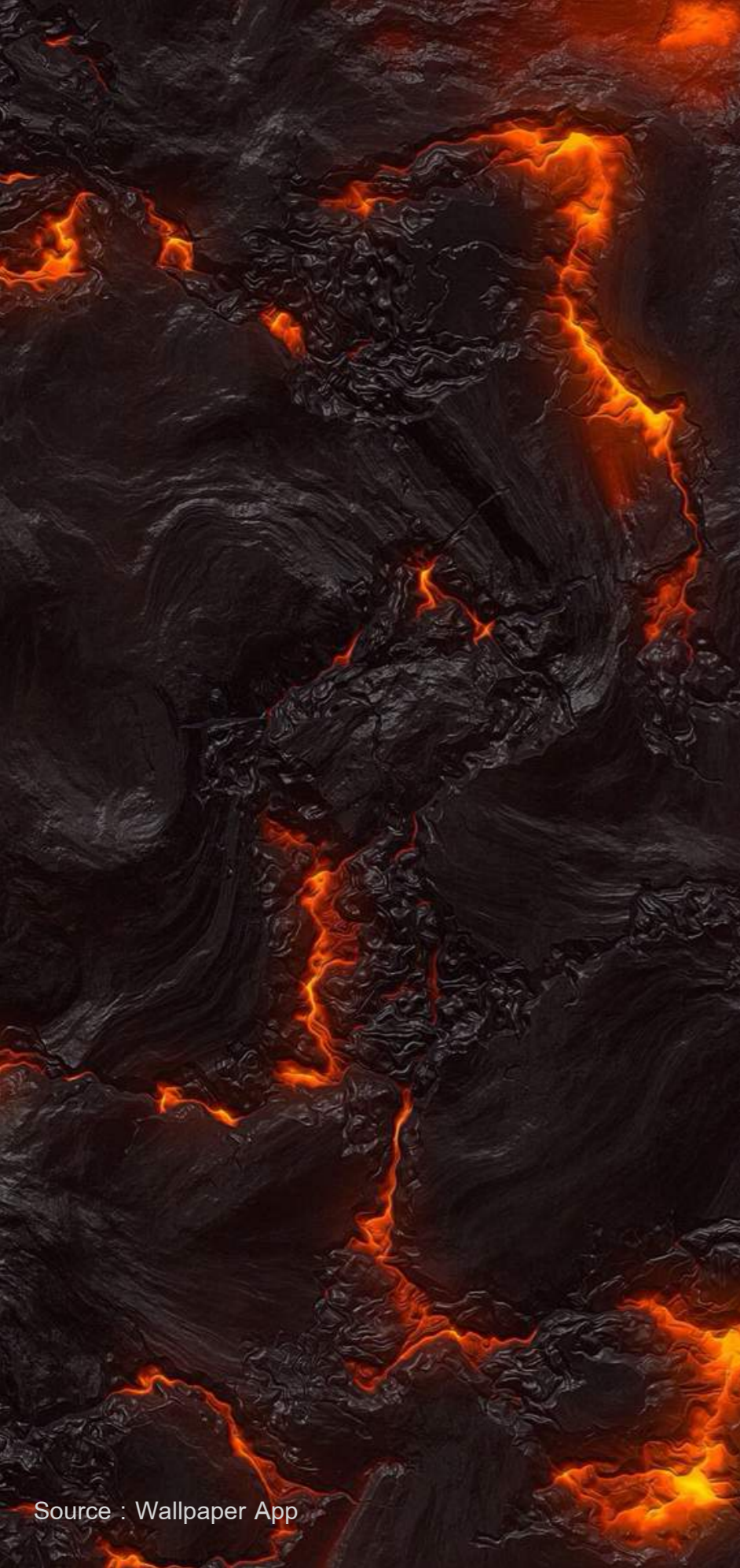
ในกาลบางครั้งบางคราว โดยล่องไปแห่งกาลนาน
พระอาทิตย์ ดวงที่ ๕ ปรากฏ เพราะพระอาทิตย์ดวงที่ ๕ ปรากฏ
น้ำในมหาสมุทรลึก ๑๐๐ โยชน์ก็ดี ๒๐๐ โยชน์ก็ดี ๓๐๐ โยชน์ก็ดี
๔๐๐ โยชน์ก็ดี ๕๐๐ โยชน์ก็ดี ๖๐๐ โยชน์ก็ดี ๗๐๐ โยชน์ก็ดี ย่อมงวดลง
เหลืออยู่เพียง ๗ ชั่วโมงก็มี ๖ ชั่วโมงก็มี ๕ ชั่วโมงก็มี
๔ ชั่วโมงก็มี ๓ ชั่วโมงก็มี ๒ ชั่วโมงก็มี ชั่วโมงเดียวก็มี
แล้วยังจะเหลืออยู่ ๗ ชั่วโมง ๖ ชั่วโมง ๕ ชั่วโมง ๔ ชั่วโมง ๓ ชั่วโมง
๒ ชั่วโมง ชั่วโมงเดียว ครึ่งชั่วโมง เพียงเอว เพียงเข่า เพียงแค่ข้อเท้า
เพียงในรอยเท้าโค น้ำในมหาสมุทร ยังเหลืออยู่เพียงในรอยเท้าโค
ในทีนั้นๆ เปรียบเหมือนในฤดูแล้ง เมื่อฝนเม็ดใหญ่ๆ ตกลงมา
น้ำเหลืออยู่ในรอยเท้าโคในทีนั้นๆ เพราะพระอาทิตย์ดวงที่ ๕ ปรากฏ
น้ำในมหาสมุทร แม้เพียงข้อนิ้วก็ไม่มี ฉนใด

สังขารทั้งหลาย ก็ฉนั้นนั้น
เป็นสภาพไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่น่าชื่นชม
นี่เป็นข้อกำหนด ควรเบื่อหน่าย ควรคลายกำหนัด
ควรหลุดพ้น ในสังขารทั้งปวง

ในกาลบางครั้งบางคราว โดยล่วงไปแห่งกาลนาน
พระอาทิตย์ดวงที่ ๖ ปรากฏ เพราะพระอาทิตย์ดวงที่ ๖ ปรากฏ
แผ่นดินใหญ่นี้และขุนเขาสิเนรุ ย่อมมีกลุ่มควันพลุ่งขึ้น เปรียบเหมือน
นายช่างหม้อเผาหม้อที่ปั้นดีแล้ว ย่อมมีกลุ่มควันพลุ่งขึ้น

สังขารทั้งหลาย ก็ฉนั้นนั้น
เป็นสภาพไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่น่าชื่นชม
นี่เป็นข้อกำหนด ควรเบื่อหน่าย ควรคลายกำหนัด
ควรหลุดพ้น ในสังขารทั้งปวง

ในกาลบางครั้งบางคราว โดยล่วงไปแห่งกาลนาน
พระอาทิตย์ดวงที่ ๗ ปรากฏ เพราะพระอาทิตย์ดวงที่ ๗ ปรากฏ
แผ่นดินใหญ่นี้และขุนเขาสิเนรุ ไฟจะติดทั่วลูกโชติช่วง มีแสงเพลิงเป็นอัน
เดียวกัน เมื่อแผ่นดินใหญ่และขุนเขาสิเนรุไฟเผาลูกโชติช่วง ลมหอบเอาเปลว
ไฟพุ่งไปจนถึงพรหมโลก เมื่อขุนเขาสิเนรุไฟเผาลูกโชติช่วงกำลังละลาย
ถูกกองเพลิงใหญ่เผาท่วมตลอดแล้ว ยอดเขาแม้ขนาด ๑๐๐ โยชน์ ๒๐๐

โยชน์ ๓๐๐ โยชน์ ๔๐๐ โยชน์ ๕๐๐ โยชน์ ย่อมพังทะลาย เมื่อแผ่นดินใหญ่และขุนเขาสิเนรุถูกไฟเผาผลาญอยู่ ย่อมไม่ปรากฏขี้เถ้าและเขม่า เปรียบเหมือนเมื่อเนยใสหรือน้ำมันถูกไฟเผาผลาญอยู่ ย่อมไม่ปรากฏขี้เถ้าและเขม่า

สังขารทั้งหลาย ก็ฉนั้น

เป็นสภาพไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่น่าชื่นชม

นี่เป็นข้อกำหนด ควรจะเบื่อหน่าย ควรคลายกำหนด

ควรหลุดพ้น ในสังขารทั้งปวง

ในข้อนั้น ใครจะรู้ ใครจะเชื่อว่า แผ่นดินนี้และขุนเขาสิเนรุจักถูกไฟไหม้ พินาศไม่เหลืออยู่ นอกจากอริยสาวก ผู้มีบิณฑังเห็นแล้ว (โสดาบัน)

เรื่องเคยมีมาแล้ว ศาสดาชื่อสุนัตตะ เป็นเจ้าลัทธิปราศจากความกำหนดในกาม ก็ศาสดาชื่อสุนัตตะนั้น มีสาวกอยู่หลายร้อย แสดงธรรมแก่สาวกทั้งหลายเพื่อความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นพรหมโลก และเมื่อสุนัตตะศาสดาแสดงธรรมเพื่อความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นพรหมโลก สาวกเหล่าใดรู้ทั่วถึงคำสอนได้หมดทุกอย่าง สาวกเหล่านั้น เมื่อตายไป ก็เข้าถึงสุคติพรหมโลก

ส่วนสาวกเหล่าใดยังไม่รู้ทั่วถึงคำสอนได้หมดทุกอย่าง สาวกเหล่านั้น เมื่อตายไป

...บางพวกเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นปรนิมมิตวสวัตดี
...บางพวกเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นนิมมานรดี
...บางพวกเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นดุสิต
...บางพวกเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นยามา
...บางพวกเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นดาวดึงส์
...บางพวกเข้าถึงความเป็นสหายแห่งเทวดาชั้นจาตุมหาราช
...บางพวกเข้าถึงความเป็นสหายแห่งกษัตริย์มหาศาล
...บางพวกเข้าถึงความเป็นสหายแห่งพราหมณ์มหาศาล
...บางพวกเข้าถึงความเป็นสหายแห่งคฤหบดีมหาศาล

ครั้งนั้นแล สุเนตตศาสดามีความคิดเห็นว่า การที่เราจะพึงเป็นผู้มีสติ
เสมอกับสาวกทั้งหลายในสัมปรายภพไม่สมควรเลย ฉะนั้น เราควรจะ
เจริญเมตตาให้ยิ่งขึ้นไปอีก

ครั้งนั้นแล สุเนตตศาสดาจึงได้เจริญเมตตาจิตตลอด ๗ ปี แล้วไม่มา
สู่โลกนี้ตลอด ๗ สังวัฏฏวิวัฏฏกัลป์ เมื่อโลกวิบัติ เข้าถึงพรหมโลกชั้น
อาภัสสระ เมื่อโลกเจริญ เข้าถึงวิมานพรหมที่ว่าง

ในวิมานนั้น สุเนตตศาสดาเป็นพรหม เป็นท้าวมหาพรหม เป็นใหญ่
ไม่มีใครยิ่งกว่า รู้เห็นเหตุการณ์โดยถ่องแท้ เป็นผู้มีอำนาจมาก
เกิดเป็นท้าวสักกะจอมเทวดา ๓๖ ครั้ง เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้ตั้งอยู่

ในธรรม เป็นพระธรรมราชา มีสมุทรรทั้ง ๔ เป็นขอบเขต ผู้ได้ชัยชนะ
สงคราม สถาปนาประชาชนไว้เป็นปีกแผ่นมั่นคง พรั่งพร้อมด้วย
รัตนะ ๗ ประการ หลายร้อยครั้ง พระราชโอรสของพระเจ้าจักรพรรดินั้น
ล้วนแต่องอาจ กล้าหาญ ชาญชัย ย่ำยีศัตรูได้ พระเจ้าจักรพรรดินั้นทรง
ปกครองปฐพีมณฑล อันมีมหาสมุทรเป็นขอบเขต ไม่ต้องใช้อาชญา
ไม่ต้องใช้ศัสตรา ใช้ธรรมปกครอง

สุเนตตศาสนานั้น มีอายุยืนนาน ดำรงมั่นอยู่อย่างนี้
แต่ก็ไม่พ้นจาก ชาติ ชรา พยาธิ มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส
และอุปายาส เพราะยังไม่ตรัสรู้ ไม่ได้แทงตลอดธรรม ๔ ประการ
คือ อริยศีล ๑ อริยสมาธิ ๑ อริยปัญญา ๑ อริยวิมุตติ ๑

อริยศีล อริยสมาธิ อริยปัญญา อริยวิมุตติ เราตรัสรู้แล้ว แทงตลอดแล้ว
เราถอนตัณหาในภพได้แล้ว ตัณหาอันเป็นเครื่องนำไปสู่ภพสิ้นแล้ว
บัดนี้ ภพใหม่ไม่มี

**เรื่องเคยมีมาแล้ว เวปุลลบรรพตนี้ได้ชื่อว่า
ปาจิหวังสะ**

AUDIO 3.15

เวปุลลปพตสูตร

สมัยนั้น หมู่มนุษย์ได้ชื่อว่า ติวรา หมู่มนุษย์ชื่อติวรา
มีอายุประมาณสี่หมื่นปี หมู่มนุษย์ชื่อติวรา ขึ้น
ปาจิณวังสบรรพตเป็นเวลา ๔ วัน ลงก็เป็นเวลา ๔ วัน
สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
พระนามว่า **กกุสันธะ** เสด็จอุบัติขึ้นในโลก มีพระสาวก
คู่หนึ่ง เป็นคู่เลิศ เป็นคู่เจริญ ชื่อว่าวิฐฐะ และสัญชีวะ
พวกเธอจงดูเถิด ชื่อแห่งภูเขานี้อันตรธานไปแล้ว
มนุษย์เหล่านั้นกระทำกาละไปแล้ว และพระผู้มี
พระภาคพระองค์นั้นก็ปรินิพพานแล้ว

สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงอย่างนี้ ไม่ยั่งยืนอย่างนี้
ไม่น่าชื่นใจอย่างนี้ ก็เหตุเพียงเท่านั้น

พอที่เดียวเพื่อจะเบื้อหน่ายในสังขารทั้งปวง
พอเพื่อจะคลายกำหนด พอเพื่อจะหลุดพ้น

เรื่องเคยมีมาแล้ว ภูเขาเวปุลละนี้มีชื่อว่า วงกฏ

สมัยนั้น หมู่มนุษย์มีชื่อว่า โรหิตัสสะ มีอายุประมาณ
สามหมื่นปี มนุษย์ชื่อว่าโรหิตัสสะ ขึ้นวงกฏบรรพตเป็น
เวลา ๓ วัน ลงก็เป็นเวลา ๓ วัน

สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทรงพระนามว่า **โกนาคมะ** เสด็จอุบัติขึ้นในโลก
มีพระสาวกคู่หนึ่งเป็นคู่เลิศ เป็นคู่เจริญ ชื่อว่าภิกขุโยสะ
และอุตตระ

พวกเธอจงดูเถิด ชื่อแห่งภูเขานี้อันตรธานไปแล้ว
มนุษย์เหล่านั้นทำกาละไปแล้ว และพระผู้มีพระภาค
พระองค์นั้นก็ปรินิพพานแล้ว

สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงอย่างนี้ ไม่ยั่งยืนอย่างนี้
ไม่น่าชื่นใจอย่างนี้ ก็เหตุเพียงเท่านี้
พอที่เดียว เพื่อจะเบื้อหน่ายในสังขารทั้งปวง
พอเพื่อจะคลายกำหนด พอเพื่อจะหลุดพ้น

เรื่องเคยมีมาแล้ว เวปุลลบรรพตนี้มีชื่อว่า สุปัสสะ

สมัยนั้น หมู่มนุษย์มีชื่อว่า สุปปียา หมู่มนุษย์ชื่อสุปปียา
มีอายุประมาณ สองหมื่นปี หมู่มนุษย์ที่ชื่อว่าสุปปียา
ขึ้นสุปัสสบรรพตเป็นเวลา ๒ วัน ลงก็เป็นเวลา ๒ วัน

สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
พระนามว่า กัสสป เสด็จอุบัติขึ้นในโลก มีพระสาวกคู่
หนึ่ง เป็นคู่เลิศ เป็นคู่เจริญ ชื่อว่าติสส และภารทวาชะ
พวกเธอจงดูเถิด ชื่อแห่งภูเขานี้อันตรธานไปแล้ว
มนุษย์เหล่านั้นกระทำกาละไปแล้ว และพระผู้มี
พระภาคพระองค์นั้นก็ปรินิพพานแล้ว

สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงอย่างนี้ ไม่ยั่งยืนอย่างนี้
ไม่น่าชื่นใจอย่างนี้ ก็เหตุเพียงเท่านี้ พอทีเดียว
เพื่อจะเบื่อหน่ายในสังขารทั้งปวง
พอเพื่อจะคลายกำหนัด พอเพื่อจะหลุดพ้น

กัณฑ์แล ภูเขาเวปุลละนี้ มีชื่อ เวปุลละ

กัณฑ์หมู่มนุษย์เหล่านี้มีชื่อว่า มาคละ หมู่มนุษย์ที่ชื่อ
มาคละ มีอายุน้อย นิดหน่อย ผู้ใดมีชีวิตอยู่นาน ผู้นั้น
มีอายุเพียงร้อยปี น้อยกว่าก็มี เกินกว่าก็มี หมู่มนุษย์
ชื่อมาคละ ขึ้นเวปุลลบรรพตเพียงครู่เดียว ลงก็เพียงครู่
เดียว และบัดนี้ พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นี้
เสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลก ก็เราแล มีสาวกคู่หนึ่ง เป็นคู่
เลิศ เป็นคู่เจริญ ชื่อสารีบุตร และโมคคัลลานะ

สมัยนั้นก็จักมี ชื่อแห่งบรรพตนี้จักอันตรธาน หม่อมมนุษย์
เหล่านี้จักทำกาละ และเราก็จักปรินิพพาน

สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงอย่างนี้ ไม่ยั่งยืนอย่างนี้
ไม่น่าชื่นใจอย่างนี้ ก็เหตุเพียงเท่านี้
พอที่เดียว เพื่อจะเบือนหน้าในสังขารทั้งปวง
พอเพื่อจะคลายกำหนด พอเพื่อจะหลุดพ้น

ปาจิณวังสบรรพต ของหม่อมมนุษย์ชื่อติวรา
วงกฏบรรพต ของหม่อมมนุษย์ชื่อโรหิตัสสะ
สุปัสสบรรพต ของหม่อมมนุษย์ชื่อสุปปิยา
และ เวปุลลบรรพต ของหม่อมมนุษย์ชื่อมาคระ

สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ
มีอันเกิดขึ้นแลเสื่อมไปเป็นธรรมดา
ครั้นเกิดขึ้นแล้วย่อมดับไป
ความที่สังขารเหล่านั้นสงบระงับไป เป็นสุข

๕

อริยสัจ

เพราะฉะนั้นแหละ
เธอทั้งหลายพึงกระทำความเพียร
เพื่อรู้ตามความเป็นจริงว่า
นี่ ทุกข์
นี่ ทุกขสมุทัย
นี่ ทุกขนิโรธ
นี่ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา

สุขุมาสูต

เราเป็นผู้ไม่มีทุกข์ ไม่มีทุกข์อย่างยิ่ง ไม่มีทุกข์
โดยส่วนเดียว ได้ยินว่า

พระชนกรับสั่งให้ขุดสระโบกขรณีไว้เพื่อเรา ภายใน
นิเวศน์ ให้ปลูกอุบลไว้สระหนึ่ง ปทุมไว้สระหนึ่ง
ปุกุณฑริกไว้สระหนึ่ง เพื่อประโยชน์แก่เรา เราไม่ได้ใช้ไม้
จันทน์เมืองกาสิเท่านั้น ผ้าโพก เสื้อผ้าห่ม ผ้าห่มของเรา
ล้วนเกิดในเมืองกาสิ มีคนคอยกั้นเศวตฉัตรให้เรา
ตลอดคืน ตลอดวัน ด้วยหวังว่า หนาว ร้อน ธุลี หญ้า
หรือน้ำค้าง อย่าเบียดเบียนพระองค์ท่านได้

เรามีปราสาท ๓ หลัง ปราสาทหนึ่งเป็นที่อยู่ในฤดูหนาว
ปราสาทหนึ่งเป็นที่อยู่ในฤดูร้อน ปราสาทหนึ่งเป็นที่อยู่
ในฤดูฝน เราถูกบำเรอด้วยดนตรี

AUDIO 4.1

Photo : Soi Sam Rom

ซึ่งไม่มีบุรุษปนตลอด ๔ เดือนในฤดูฝน บนปราสาทอันเป็นที่อยู่ในฤดู
ฝน มิได้ลงมาข้างล่างปราสาทเลย ในนิเวศน์แห่งพระชนกของเรา เขา
ให้ข้าวสารีระคนด้วยมังสะ แก่ทาส กรรมกร บุรุษ ทำนองเดียวกับที่
ในนิเวศน์ของเขาคือ เขาให้ข้าวปน อันมีน้ำส้มเป็นที่สอง

เรานั้นซึ่งประกอบด้วยความสำเร็จเห็นปานดังนี้ เป็นสุขุมลชาติ
อย่างยิ่ง ก็ยังคิดเห็นดังนี้ว่า

บุรุษผู้ยังไม่ได้สดับ เมื่อตนเป็นผู้มีความแก่เป็นธรรมดา
ไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้ เห็นคนอื่นแก่ ก็อึดอัด ระอา รังเกียจ
ไม่คิดว่าแม้เราก็คือเป็นผู้มีความแก่เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้

*ก็การที่เราซึ่งเป็นคนมีความแก่เป็นธรรมดา
ไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้
ได้เห็นคนแก่แล้ว พึงอึดอัด ระอา รังเกียจ
ข้อนั้นเป็นการไม่สมควรแก่เราเลย*

เมื่อเราสำเหนียกอยู่ดังกล่าวมา
ย่อมละความเมาในความเป็นหนุ่มเสียได้ โดยประการทั้งปวง

ปุถุชนผู้มีได้สดับ เมื่อตนเป็นผู้มีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา
ไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้ เห็นคนอื่นเจ็บไข้ ก็อึดอัด ระอา รังเกียจ
ไม่คิดว่า แม้เราก็คือเป็นผู้มีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา
ไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้

*ก็การที่เราซึ่งเป็นคนมีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา
ไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้
ได้เห็นคนเจ็บไข้แล้ว พึงอึดอัด ระอา รังเกียจ
ข้อนั้นเป็นการไม่สมควรแก่เราเลย*

เมื่อเรานั้นสำเหนียกอยู่ดังกล่าวมา ย่อมละความเมาในความไม่มีโรค
เสียได้ โดยประการทั้งปวง

ปุถุชนผู้มีได้สติบ เมื่อตนเป็นผู้มีความตายเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้น
ความตายไปได้ เห็นคนอื่นที่ตายแล้ว ก็อึดอัด ระอา รังเกียจ ไม่คิดว่า
แม้เราก็เป็นผู้มีความตายเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้

ก็การที่เราซึ่งเป็นคนมีความตายเป็นธรรมดา

ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้

ได้เห็นคนอื่นที่ตายไปแล้ว พึงอึดอัด ระอา รังเกียจ

ข้อนั้นไม่เป็นการสมควรแก่เราเลย

เมื่อเราสำเหนียกอยู่ดังกล่าวมา ย่อมละความเมาในชีวิตเสียได้
โดยประการทั้งปวง

ความเมา ๓ ประการนี้ คือ

ความเมาในความเป็นหนุ่มสาว ๑

ความเมาในความไม่มีโรค ๑

ความเมาในชีวิต ๑

ปฤชณผู้มีได้สดับ ผู้เฒ่าแล้วด้วยความเฒ่าในความเป็นหนุ่มสาว
ย่อมนประพฤติทุจริตทางกาย ทางวาจา ทางใจ
ครั้นแล้ว เมื่อกายแตกตายไป ย่อมเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต นรก

ปฤชณผู้มีได้สดับ ผู้เฒ่าแล้วด้วยความเฒ่าในความไม่มีโรค
ย่อมนประพฤติทุจริตทางกาย ทางวาจา ทางใจ
ครั้นแล้ว เมื่อกายแตกตายไป ย่อมเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต นรก

หรือปฤชณผู้มีได้สดับ ผู้เฒ่าแล้วด้วยความเฒ่าในชีวิต
ย่อมนประพฤติทุจริตทางกาย ทางวาจา ทางใจ
ครั้นแล้ว เมื่อกายแตกตายไป ย่อมเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต นรก

ภิกษุผู้เฒ่าแล้วด้วยความเฒ่าในความเป็นหนุ่มสาว ในความไม่มีโรค
ในชีวิต ย่อมลาสิกขาสึกไป

ปฤชณเป็นผู้มีความป่วยไข้ ความแก่ และความตายเป็นธรรมดา
มีอยู่ตามธรรมดา แต่พากันรังเกียจ

ก็การที่เราพึงรังเกียจความป่วยไข้
ความแก่ และความตายในหมู่สัตว์
ซึ่งมีธรรมดาอย่างนี้ ช้อนั้นไม่สมควรแก่เรา
ผู้มีปรกติอยู่เช่นนี้

เรานั่นเป็นอยู่เช่นนี้ รู้จักธรรมที่หมดอุปธิ
เห็นเนกขัมมะโดยความเป็นธรรมอันเกษม
ย่อมครอบงำความเมาในความไม่มีโรค ในความเป็นหนุ่มสาว
และในชีวิตเสียได้ทั้งหมด

ความอุตสาหะได้เกิดแล้วแก่เรา ผู้เห็นนิพพานด้วยปัญญาอันยิ่ง
บัดนี้เราไม่ควรที่จะกลับไปเสพกาม เราจักเป็นผู้ไม่ถอยหลัง
จักเป็นผู้มีพรหมจรรย์เป็นที่ไปในเบื้องหน้า

Photo : Kiwiberry

โลกสุตร

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคแรกตรัสรู้ ทรงตรวจดูโลกด้วยพุทธจักขุ
ได้ทรงเห็นหมู่สัตว์ผู้เดือดร้อน อยู่ด้วยความเดือดร้อนเป็นอันมาก
และผู้ถูกความเร่าร้อนเป็นอันมาก ซึ่งเกิดจากราคะบ้าง เกิดจากโทสะบ้าง
เกิดจากโมหะบ้าง แผลดเผาอยู่...

AUDIO 4.2

โลกนี้เกิดความเดือดร้อนแล้ว ถูกผัสสะครอบงำแล้ว ย่อมกล่าวถึงโลก
โดยความเป็นตัวตน

ก็โลกย่อมสำคัญโดยประการใด **ขันธปัญญา**จกอันเป็นวัตถุแห่ง
ความสำคัญนั้น ย่อมเป็นอย่างอื่นจากประการที่ตนสำคัญนั้น

โลกซ่องแล้วในภพ มีความแปรปรวนเป็นอื่น
ถูกภพครอบงำแล้ว ย่อมเพลิดเพลिनภพนั่นเอง

สัตว์โลกย่อมเพลิดเพลินสิ่งใด สิ่งนั้นเป็นภย

โลกกลัวสิ่งใด สิ่งนั้นเป็นทุกข์

ก็บุคคลอยู่ประพฤติพรหมจรรย์นี้ เพื่อจะละภพ

ก็สมณะหรือพราหมณ์เหล่าใดเหล่าหนึ่ง กล่าวความหลุดพ้นจากภพ
ด้วยภพ (สัสสตทิจฺฐิ) เรากล่าวว่า สมณพราหมณ์เหล่านั้นทั้งหมด
ไม่หลุดพ้นไปจากภพ

ก็สมณะหรือพราหมณ์เหล่าใดเหล่าหนึ่ง กล่าวความสลัดออกจากภพ
ด้วยความไม่มีภพ (อุจเฉททิจฺฐิ) เรากล่าวว่า สมณพราหมณ์เหล่านั้น
ทั้งหมด ไม่สลัดออกไปจากภพ

ก็ทุกข์นี้ย่อมเกิดเพราะอาศัยอุปธิทั้งปวง
ความเกิดแห่งทุกข์ย่อมไม่มี เพราะความสิ้นอุปาทานทั้งปวง

ท่านจงดูโลกนี้ สัตว์ทั้งหลายเป็นจำนวนมาก ถูก **อวิชชา** ครอบงำ
หรือยินดีแล้วใน**ขันธปัญจก**ที่เกิดขึ้น ไม่พ้นไปจากภพ

ก็ภพเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งในส่วนทั้งปวง คือ ในเบื้องบน เบื้องต่ำ
เบื้องขวาง คือ สวรรค์ อบาย และมนุษย์ เป็นต้น ภพทั้งหมดนั้น
ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา

*อันบุคคลผู้เห็น**ขันธปัญจก** กล่าวคือ **ภพ** ตามความเป็นจริง
ด้วยปัญญาอันชอบอย่างนี้ อยู่ ย่อมละภวตัณหาได้
ทั้งไม่เพลิดเพลिनวิภวตัณหา*

ความดับด้วยอริยมรรค เป็นเครื่องสำรอกไม่มีส่วนเหลือ
เพราะความสิ้นไปแห่งตัณหาทั้งหลาย โดยประการทั้งปวง
เป็นนิพพาน

ภพใหม่ย่อมไม่มีแก่ภิกษุผู้ดับแล้ว เพราะไม่ถือมั่น
ภิกษุนั้นครอบงำมาร ชนะสงคราม ล่วงภพได้ทั้งหมด
เป็นผู้คงที่

คัททูลสูตรที่ ๒

สุนัขที่เขาผูกไว้ด้วยเชือก ถูกล่ามไว้ที่หลัก
หรือเสาอันมั่นคง

ถ้าแม่มัน **เดิน** มันก็ย่อมนเดินใกล้หลักหรือเสานั้นเอง

ถ้าแม่มัน **ยืน** มันก็ย่อมนยืนใกล้หลักหรือเสานั้นเอง

ถ้าแม่มัน **นั่ง** มันก็ย่อมนั่งใกล้หลักหรือเสานั้นเอง

ถ้าแม่มัน **นอน** มันก็ย่อมนอนใกล้หลักหรือเสานั้นเอง

AUDIO 4.3

ปุถุชนผู้ไม่ได้สติบ ฉันทันเหมือนกันแล

ย่อมตามเห็น **รูป** ว่า นั่นของเรา นั่นเป็นเรา นั่นเป็นตัวตนของเรา
ย่อมตามเห็น **เวทนา** ว่า นั่นของเรา นั่นเป็นเรา นั่นเป็นตัวตนของเรา
ย่อมตามเห็น **สัญญา** ว่า นั่นของเรา นั่นเป็นเรา นั่นเป็นตัวตนของเรา
ย่อมตามเห็น **สังขาร** ว่า นั่นของเรา นั่นเป็นเรา นั่นเป็นตัวตนของเรา
ย่อมตามเห็น **วิญญาณ** ว่า นั่นของเรา นั่นเป็นเรา นั่นเป็นตัวตนของเรา

ปุถุชนนั้น

ถ้าแม่ **เดิน** เขาก็ย่อมเดินใกล้อุปาทานชั้น ๕ เหล่านี้นั่นเอง
ถ้าแม่ **ยืน** เขาก็ย่อมยืนใกล้อุปาทานชั้น ๕ เหล่านี้นั่นเอง
ถ้าแม่ **นั่ง** เขาก็ย่อมนั่งใกล้อุปาทานชั้น ๕ เหล่านี้นั่นเอง
ถ้าแม่ **นอน** เขาย่อมนอนใกล้อุปาทานชั้น ๕ เหล่านี้นั่นเอง

เพราะเหตุนี้แล เธอทั้งหลาย พึงพิจารณาจิตของตนเอง ๆ ว่า
จิตนี้เศร้าหมองแล้วด้วยราคะ โทสะ โมหะ สิ้นกาลนาน

ภาพนิทรรศการแม่นั้นแล ช่างเขียนคิดแล้วด้วยจิต
จิตนั้นแหละ วิจิตรกว่าภาพนิทรรศการแม่นั้น

เพราะเหตุนั้น เธอทั้งหลาย พึงพิจารณาจิตของตนเอง ๆ ว่า
จิตนี้เศร้าหมองด้วยราคะ โทสะ โมหะ สิ้นกาลนาน
สัตว์ทั้งหลายย่อมเศร้าหมอง เพราะจิตเศร้าหมอง
สัตว์ทั้งหลายย่อมบริสุทธิ์ เพราะจิตผ่องแผ้ว

เราไม่พิจารณาเห็นหมู่สัตว์อื่นแม้เพียงหมู่หนึ่ง
ซึ่งวิจิตรเหมือนอย่างสัตว์ดิรัจฉานทั้งหลายนี้เลย
สัตว์ดิรัจฉานเหล่านี้ คนคิดด้วยจิตนั้นแหละ
จิตนั้นแหละ วิจิตรกว่าสัตว์ดิรัจฉานแม่เหล่านั้น

เพราะเหตุนั้น เธอทั้งหลายพึงพิจารณาจิตของตนเอง ๆ ว่า
จิตนี้เศร้าหมองแล้วด้วยราคะ โทสะ โมหะ สิ้นกาลนาน
สัตว์ทั้งหลายย่อมเศร้าหมอง เพราะจิตเศร้าหมอง
สัตว์ทั้งหลายย่อมบริสุทธิ์ เพราะจิตผ่องแผ้ว

ช่างย่อมนหรือช่างเขียน เมื่อมีเครื่องย่อมนก็ดี ครั่งก็ดี ขมิ้นก็ดี
สีเขี้ยวก็ดี สีแดงก็ดี พึงเขียนรูปสตรี หรือรูปบุรุษ
มือวัยวะใหญ่หน่อยครบทุกส่วน ลงที่แผ่นกระดานเกลี้ยงเกลา
หรือที่ฝา หรือที่แผ่นผ้า ฉันทใจ

ปุถุชนผู้ไม่ได้สติบ ฉันทนั้นเหมือนกัน

เมื่อจะให้เกิด ย่อมยัง **รูป** นั้นแหละให้เกิด

เมื่อจะให้เกิด ย่อมยัง **เวทนา** นั้นแหละให้เกิด

เมื่อจะให้เกิด ย่อมยัง **สัญญา** นั้นแหละให้เกิด

เมื่อจะให้เกิด ย่อมยัง **สังขาร** นั้นแหละให้เกิด

เมื่อจะให้เกิด ย่อมยัง **วิญญาณ** นั้นแหละให้เกิด

เธอทั้งหลายจะสำคัญความข้อนั้นอย่างไร?

รูป เทียงหรือไม่เทียง?

เวทนา เทียงหรือไม่เทียง?

สัญญา เทียงหรือไม่เทียง?

สังขาร เทียงหรือไม่เทียง?

วิญญาณ เทียงหรือไม่เทียง?

เพราะเหตุนั้นแหละ อริยสาวกผู้ได้ระดับแล้ว เห็นอยู่อย่างนี้

ย่อมเบื่อหน่ายทั้งใน **รูป**

ย่อมเบื่อหน่ายทั้งใน **เวทนา**

ย่อมเบื่อหน่ายทั้งใน **สัญญา**

ย่อมเบื่อหน่ายทั้งใน **สังขาร**

ย่อมเบื่อหน่ายทั้งใน **วิญญาณ**

เมื่อเบื่อหน่าย ย่อมคลายกำหนัด เพราะคลายกำหนัด ย่อมหลุดพ้น
ครันหลุดพ้นแล้ว ย่อมมีญาณหยั่งรู้ว่า หลุดพ้นแล้ว รู้ชัดว่า
ชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำ ทำเสร็จแล้ว
กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้ มิได้มี

ทัศนสูตร

เปรียบเหมือนท่อนไม้ที่บุคคลขว้างขึ้นไปบนอากาศแล้ว
บางคราวเอาโคนตกลงมาก็มียี่ บางคราวเอาตอนกลางตกลงมาก็มียี่
บางคราวเอาปลายตกลงมาก็มียี่

AUDIO 4.4

สัตว์ทั้งหลายผู้มีนิวรรณ์ คือ **อวิชชา** มีต้นหาเป็นเครื่องประกอบ ได้แล่นไปอยู่ ท่องเที่ยวไปอยู่ บางคราวจากโลกนี้ไปสู่ปรโลกก็มี บางคราวจากปรโลกมาสู่โลกนี้ก็มี ฉะนั้นเหมือนกัน

ข้อนั้นเพราะเหตุไร?

เพราะไม่เห็นอริยสัจ ๔

อริยสัจ ๔ เป็นไฉน? คือ

ทุกข์อริยสัจ

ทุกข์สมุทัยอริยสัจ

ทุกข์นิโรธอริยสัจ

ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ

เพราะฉะนั้นแหละ เธอทั้งหลายพึงกระทำความเพียร เพื่อรู้ตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกข์สมุทัย นี้ทุกข์นิโรธ นี้ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา

เมื่อใดบุคคลเห็นอริยสัจด้วยปัญญาอันชอบ คือ

ทุกข์

เหตุเกิดแห่งทุกข์

ความล่องพ้นทุกข์

และอริยมรรคมีองค์ ๘ อันยังสัตว์ให้ถึงความสงบทุกข์

เมื่อนั้น เขาท่องเที่ยว ๗ ครั้งเป็นอย่างมาก ก็เป็นผู้ทำที่สุดทุกข์ได้
เพราะสิ้นสัญโญชน์ทั้งปวง ดังนี้แล

วิชชาสูตรที่ ๑

เพราะไม่ได้ตรัสรู้ ไม่ได้แทงตลอดอริยสัจ ๔ คือ
ทุกขอริยสัจ ๑ ทุกขสมุทัยอริยสัจ ๑
ทุกขนิโรธอริยสัจ ๑ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ ๑

เราด้วย เธอทั้งหลายด้วย จึงแล่นไป ท่องเที่ยวไปยังสังสารวัฏนี้
ตลอดกาลนานอย่างนี้

ทุกขอริยสัจ เราด้วย เธอทั้งหลายด้วย ตรัสรู้แล้ว แทงตลอดแล้ว
ทุกขสมุทัยอริยสัจ เราด้วย เธอทั้งหลายด้วย ตรัสรู้แล้ว แทงตลอดแล้ว
ทุกขนิโรธอริยสัจ เราด้วย เธอทั้งหลายด้วย ตรัสรู้แล้ว แทงตลอดแล้ว
ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ เราด้วย เธอทั้งหลายด้วย ตรัสรู้แล้ว
แทงตลอดแล้ว ตัณหาในภพชาติสูญแล้ว ตัณหาที่จะนำไปสู่ภพสิ้นแล้ว
บัดนี้ ภพใหม่ไม่มี

AUDIO 4.6

เพราะไม่เห็นอริยสัจ ๔ ตามเป็นจริง
เราและเธอทั้งหลาย ได้ท่องเที่ยวไปในชาตินั้นๆ ตลอดกาลนาน
อริยสัจ ๔ เหล่านี้ เราและเธอทั้งหลายเห็นแล้ว
ค้นหาที่จะนำไปสู่ภพถอนขึ้นได้แล้ว
มูลแห่งทุกข์ตัดขาดแล้ว บัดนี้ ภพใหม่ไม่มี

ปทสูตร

รอยเท้าของสัตว์ทั้งหลาย ผู้สัญจรไปบนแผ่นดิน
ชนิดใดชนิดหนึ่ง ทั้งหมดนั้นย่อมถึงความ
ประชุมลงในรอยเท้าช้าง

รอยเท้าช้าง บัณฑิตกล่าวว่า เลิศกว่ารอยเท้าเหล่านั้น
เพราะเป็นรอยใหญ่ แม้ฉันใด

กุศลธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่งทั้งหมดนั้น
มีความไม่ประมาทเป็นมูล รวมลงในความไม่ประมาท

ความไม่ประมาท บัณฑิตกล่าวว่า
เลิศกว่ากุศลธรรมเหล่านั้น ฉันนั้นเหมือนกัน

AUDIO 4.7

ภิกษุผู้ไม่ประมาท พึงหวังข้อนี้ได้ว่า
จักเจริญอริยมรรค อันประกอบด้วยองค์ ๘
จักกระทำให้มากซึ่งอริยมรรค อันประกอบด้วยองค์ ๘

ก็ภิกษุผู้ไม่ประมาท ย่อมเจริญ ย่อมทำให้มาก
ซึ่งอริยมรรคอันประกอบด้วยองค์ ๘ อย่างไรเล่า?

ภิกษุในธรรมวินัยนี้

ย่อมเจริญ **สัมมาทิฏฐิ**

อันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปในการสละ

ย่อมเจริญ **สัมมาสังกัปป**

อันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปในการสละ

ย่อมเจริญ **สัมมาวาจา**

อันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปในการสละ

ย่อมเจริญ **สัมมากัมมันโต**

อันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปในการสละ

ย่อมนเจริญ *สัมมาอาชีโว*

อันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปในการสละ

ย่อมนเจริญ *สัมมาวาจาโม*

อันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปในการสละ

ย่อมนเจริญ *สัมมาสติ*

อันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปในการสละ

ย่อมนเจริญ *สัมมาสมาธิ*

อันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธ น้อมไปในการสละ

ภิกษุผู้ไม่ประมาท ย่อมเจริญอริยมรรค

อันประกอบด้วยองค์ ๘ ย่อมกระทำให้มาก

ซึ่งอริยมรรคอันประกอบด้วยองค์ ๘ อย่างนี้แล

ดูกรภิกษุทั้งหลาย

กิจใดที่ศาสดาผู้แสวงหาประโยชน์เทือกกุล

ผู้อนุเคราะห์เอื้อเอ็นดู พึงกระทำแก่สาวก

กิจนั้นเรากระทำแล้วแก่เธอทั้งหลาย

ดูกรภิกษุทั้งหลาย

นั้นโคนไม้ นั้นเรือนว่าง

ขอเธอทั้งหลาย จงเพ่งพินิจ อย่าประมาณ

อย่าต้องเป็นผู้เดือดร้อนใจในภายหลังเลย

นี่คืออนุศาสน์ของเราสำหรับเธอทั้งหลาย

อรกานุศาสน์สูตร

ปัจฉิมวาจา

ดูกรภิกษุทั้งหลาย

บัดนี้ เราขอเตือนพวกเธอว่า

สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา

พวกเธอจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด

๖

ท้ายเล่ม

คำขอขอบคุณและอนุโมทนา

ขอนอบน้อมเหนือเศียรเกล้า แต่พระผู้มีพระภาคสัมมาสัมพุทธองค์ศรีสวากยมุนีเจ้าผู้ทรงพระกรุณาธิคุณอเนกอนันต์ ที่ทรงเผยพระสัทธรรมอันยอดเยี่ยม ที่ทรงตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง มาโปรดปวงสัตว์ให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง

ขอนอบน้อมด้วยเศียรเกล้า แต่พระอัครสาวกผู้ทรงรวบรวมและเผยแผ่ แสงพระธรรมคำสั่งสอนขององค์พระศาสดาอย่างครบถ้วน และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

คณะผู้จัดทำขอขอบคุณ และขออนุโมทนาบุญกับทุกท่านที่ให้การสนับสนุนทุกรูปแบบ ในกิจกรรมกุศล ร่วมเผยแผ่พระธรรมของพระผู้มีพระภาคสัมมาสัมพุทธโ ในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้

ขออนุโมทนาบุญกับผู้อ่านและผู้ฟังทุกท่านที่ได้มีนสการพระธรรมอันยอดเยี่ยมนี้เข้าสู่ดวงใจ

ขอขอบคุณ และขออนุโมทนาบุญกับทุกท่านมา ณ ที่นี้

อ้างอิง

Audio	พระสูตร	พระไตรปิฎกฉบับหลวง
Audio 1.1	อัปมาทสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๖ ข้อที่ [๑๕]
Audio 2.1	สาวกสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๘ ข้อที่ [๔๓๓] ถึงข้อที่ [๔๓๔]
Audio 2.2	บุคคลสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๘ ข้อที่ [๔๔๐] ถึงข้อที่ [๔๔๒]
Audio 2.3	ปฐวิสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๘ ข้อที่ [๔๒๓] ถึงข้อที่ [๔๒๔]
Audio 2.4	ติณกัฏฐสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๘ ข้อที่ [๔๒๑] ถึงข้อที่ [๔๒๒]
Audio 2.5	ชีรสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๘ ข้อที่ [๔๒๗] ถึงข้อที่ [๔๒๘]
Audio 2.6	อัสสุสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๘ ข้อที่ [๔๒๕] ถึงข้อที่ [๔๒๖]
Audio 3.1	ปฐมอายุสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๗ ข้อที่ [๔๔๐] ถึงข้อที่ [๔๔๒]
Audio 3.2	ทุติยอายุสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๗ ข้อที่ [๔๔๓] ถึงข้อที่ [๔๔๕]
Audio 3.3	อรกานุสาสนีสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๕ ข้อที่ [๗๑]
Audio 3.4	ชราสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๑ ข้อที่ [๙๖๒] ถึงข้อที่ [๙๖๕]
Audio 3.5	ชราสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๗ ข้อที่ [๔๑๓]
Audio 3.6	วิสาขาสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๗ ข้อที่ [๑๗๖]
Audio 3.7	อัยยิกาสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๗ ข้อที่ [๓๙๙] ถึงข้อที่ [๔๐๑]
Audio 3.8	มรณัสสติสูตรที่ ๑	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๔ ข้อที่ [๒๙๐]

อ้างอิง

Audio	พระสูตร	พระไตรปิฎกฉบับหลวง
Audio 3.9	มรณัสสติสูตรที่ ๒	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๔ ข้อที่ [๒๙๑]
Audio 3.10	สัลลสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๗ ข้อที่ [๓๘๐]
Audio 3.11	ปาปวรรค	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๗ ข้อที่ [๑๙]
Audio 3.12	ปิยสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๗ ข้อที่ [๓๓๔] ถึงข้อที่ [๓๓๖]
Audio 3.13	โคมยสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๙ ข้อที่ [๒๔๘] ถึงข้อที่ [๒๕๑]
Audio 3.14	สุริยสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๕ ข้อที่ [๖๓]
Audio 3.15	เวปุลลปัพพตสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๘ ข้อที่ [๔๕๖] ถึงข้อที่ [๔๖๑]
Audio 4.1	สุขุมาลสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๒ ข้อที่ [๔๗๘]
Audio 4.2	โลกสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๗ ข้อที่ [๘๔]
Audio 4.3	คัททูลสูตรที่ ๒	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๙ ข้อที่ [๒๕๘] ถึงข้อที่ [๒๕๙]
Audio 4.4	ทณทสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๑ ข้อที่ [๑๗๑๖]
Audio 4.5	บุคคลสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๘ ข้อที่ [๔๔๐] ถึงข้อที่ [๔๔๒]
Audio 4.6	วัชชีสูตรที่ ๑	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๑ ข้อที่ [๑๖๙๘] ถึงข้อที่ [๑๖๙๙]
Audio 4.7	ปทสูตร	พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๑ ข้อที่ [๒๕๓] ถึงข้อที่ [๒๕๔]

PHOTO CREDITS

Artists/Source	Visit
Bahman Farzad	https://www.flickr.com/photos/21644167@N04/
Bob Sihler	http://www.summitpost.org/phpBB3/red-rocks-peak-id-s-requested-t61856.html
Deviant Art	http://fc02.deviantart.net/fs71/f/2010/077/d/e/premade_12_by_night_fate_stock.jpg ,
Hetorakelt	http://hetorakelt.deviantart.com/art/REFLECTION-animated-252760115
Jay Gabani	http://apod.nasa.gov/apod/astropix.html , http://www.cosmotography.com
Kavee KiwiBerry	https://www.facebook.com/nokkiwi
Kontaros	n/a
Nuttakorn	n/a
Paul C. Glasser	http://photography.nationalgeographic.com/photography/photo-of-the-day/whitebark-pine-mount-hood/
Ping, Intani/Ping	n/a
Rennis Kauffman	http://photography.nationalgeographic.com/photography/photo-of-the-day/mccloud-waterfall-shasta-trinity/
Soi Sam Rom	https://www.facebook.com/sakbhon
Thought Garden Template	http://www.ibooksauthortemplates.com/templates/details/Thought_Garden
Wallpaper App	HD Wallpapers, Wallpaper applications in App Store

ซีดีพระไตรปิฎกเสียง ความไม่ประมาท ชุดที่ ๑

จัดทำโดย โครงการแสงธรรมแห่งพระไตรปิฎก มูลนิธิอุททยานธรรม

เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๗ (วันแม่แห่งชาติ' ๕๗)

ดาวน์โหลดได้ที่ www.uttayarndham.org

คณะผู้จัดทำ ซีดีพระไตรปิฎกเสียง ความไม่ประมาท ชุดที่ ๑

ที่ปรึกษา	ไชย ณ พล อัครศุภเศรษฐ์	ประชาสัมพันธ์ & ผลิต	สุดาทิพย์ เจียรวงศ์ ศรีสันต์ ตะล่อมสิน
อำนวยการ	ณัฐกร ทับทอง	เผยแพร่	ปัทมา เอื้ออรรถการ วารุณี วรารักษ์พงศ์
บทพากย์	ณัฐกร ทับทอง วิวรรณ สุวรรณประเสริฐ มสารค์ม ธนรัตน์ปิ่นณ ไชติ	ออกแบบปก	มลฤดี ตั้งสกุลพิทักษ์ อินธนี ธนาภิสัทธกุล
บันทึกเสียง	ณัฐกร ทับทอง อภิรักษ์ เจียมจันทร์ ชัตติยะ รัตนมณี	WEB	นิตินาถ ชาตศิริวัฒนา พินิกาญจน์ ลาภานันท์
ตัดแต่งเสียง	ณัฐกร ทับทอง อภิรักษ์ เจียมจันทร์ นิธยา วิทวัสกุล	ประสานงาน	ขวัญชนก บัวทอง ชัตติยะ รัตนมณี วารุณี วรารักษ์พงศ์ ลัทธา วรรณสวาท
มิกซ์เสียง	ณัฐกร ทับทอง		
ควบคุมคุณภาพ	วิวรรณ สุวรรณประเสริฐ สุดาทิพย์ เจียรวงศ์ ศรีสันต์ ตะล่อมสิน รัชณี ลินทรตันศิริกุล พินิกาญจน์ ลาภานันท์		

คณะผู้จัดทำ ซีดีพระไตรปิฎกเสียง ความไม่ประมาท ชุดที่ ๑

ผู้พากษ์	ชื่อตอน	ตัวละคร	ผู้พากษ์	ชื่อตอน	ตัวละคร
กนกคัตนางค์ พงศ์สถาพร	วิชาชาสูตร	นางวิชาชา	สุนิสา ปัญจมะวัต	ทุกตอน	เล่าเรื่อง
กฤษณ์พจน์ จัดตะมะกุล	มรณัสสติสูตร ๑	ภิกษุ ๓	สุเมธ ประสมหงษ์	อัสสุสูตร	ภิกษุ
ฐิติอนนต์ ครุฑแก้ว	มรณัสสติสูตร ๑	ภิกษุ ๕		ชีรสสูตร	ภิกษุ
ธนภฤต เพชรลหะกุล	ชราสูตร	พระอานนท์		สาวกสูตร	ภิกษุ
ปพนพัชร ชัยศิริวิกรม	อรกานุศาสนีสสูตร	อรกศาสดา		บุคคลสูตร	ภิกษุ
สรวิศ ศิลบุตร	มรณัสสติสูตร ๑	ภิกษุ ๔		โคมยสูตร	ภิกษุ
สิทธา วรรณสวาท	ปฐมอายุสูตร	มาร		มรณัสสติสูตร ๑	ภิกษุ ๒
	ทุติยอายุสูตร	มาร		เวปุลลปัพพตสูตร	ภิกษุ
	มรณัสสติสูตร ๑	ภิกษุ ๖		คัททูลสูตร ๒	ภิกษุ
	อัยยิกาสูตร	พระเจ้าปเสนทิโกศล			
	ปิยสูตร	พระเจ้าปเสนทิโกศล			
			อิทธิพล มามีเกตุ	ทุกตอน	พระพุทธเจ้า

สถานที่บันทึกเสียง ซีดีพระไตรปิฎกเสียง ความไม่เหมาะสม ชุดที่ ๑

1. ห้องปฏิบัติการวิจัยทางสวณศาสตร์และเสียงพูด
ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ห้องบันทึกเสียง บริษัท ปัญญาธารา จำกัด ถนนแจ้งวัฒนะ
3. ห้องบันทึกเสียง บริษัท MAM Heart จำกัด อาคาร ซี.พี. ทาวเวอร์ สีลม

ชั้นปัญญาจก

หมวด ๕ แห่งชั้นอันได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

บทที่ 4 - อริยสัจ

บทที่ 4 - อริยสัจ

เข็พะ

น้ำลาย

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

โคมัย

มูลว่า

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 3 - สังฆารทั้งหลายไม่เที่ยง

ติณชาติ

หน้า

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 3 - สังฆารทั้งหลายไม่เที่ยง

ทำกาละ

ตาย

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 2 - ที่สุด เบื้องต้น เบื้องปลาย ของสงสาร

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง

บทที่ 3 - สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง

บทที่ 3 - สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง

บทที่ 3 - สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง

เนกขัมมะ

การออกจากกาม, การออกบวช, ความปลอดโปร่งจากสิ่งล่อเร้าเข้ายวน

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

ภาวตัณหา

ความอยากเป็นนั่นเป็นนี่ หรืออยากเกิดอยากมีอยู่คงอยู่ตลอดไป

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

ภุตคาม

ของเขี้ยวหรือพืชพรรณอันเป็นอยู่กัับที่ มี ๕ ชนิด

๑. พืชเกิดจากเหง้า คือ ใช้เหง้าเพาะ เช่น ขมิ้น
๒. พืชเกิดจากต้น คือ ตอนออกได้จากไม้ต้นทั้งหลาย เช่น ต้นโพธิ์
๓. พืชเกิดจากข้อ คือ ใช้ข้อปลูก ได้แก่ ไม้ลำ เช่น อ้อย ไม้ไผ่
๔. พืชเกิดจากยอด คือ ใช้ยอดปักก็เป็น ได้แก่ ผักต่างๆ มีผักชีล้อม ผักบุ้ง เป็นต้น
๕. พืชเกิดจากเมล็ด คือ ใช้เมล็ดเพาะ ได้แก่ ถั่ว งา ข้าว,

แปลตามรูปศัพท์ว่า บ้านของภุต

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 3 - สังฆารทั้งหลายไม่เที่ยง

วิภวตัณหา

ความอยากในวิภพ คือความทะยานอยากในความไม่มีไม่เป็น อยากไม่เป็นนั่นไม่เป็นนี่ อยากตายเสีย
อยากขาดสูญ อยากพรากพ้นไปจากภาวะที่ตนเกลียดชังไม่ปรารถนา

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

วิราคะ

ความสิ้นกำหนัด, ธรรมเป็นที่สิ้นวิราคะ, ความคลายออกได้หายติด

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

บทที่ 4 - อริยสัจ

บทที่ 4 - อริยสัจ

บทที่ 4 - อริยสัจ

บทที่ 4 - อริยสัจ

บทที่ 4 - อริยสัจ

บทที่ 4 - อริยสัจ

บทที่ 4 - อริยสัจ

สังสารวัฏ

ภาพที่เวียนเกิดเวียนตาย, การเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในโลก

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

สัมปรายภาพ

ภาพหน้า

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - สังฆารทั้งหลายไม่เที่ยง

สัมมากัมมันโต

หรือ สัมมากัมมันตะ ทำการชอบ หรือการงานชอบ ได้แก่ การกระทำที่เว้นจากความประพฤติชั่วทางกาย ๓
อย่าง คือ ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

สัมมาทิฎฐิ

ปัญญาอันเห็นชอบ คือ เห็นอริยสัจ ๔, เห็นชอบตามคลองธรรมว่า ทำดีมีผลดี ทำชั่วมีผลชั่ว ฯลฯ,

เห็นถูกต้องตามที่เป็นจริงว่า ชันธ์ ๕ ไม่เที่ยง เป็นต้น

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

สัมมาวาจา

เจรจาชอบ คือเว้นจากวจีทุจริต ๔ ได้แก่ การพูดเท็จ การพูดส่อเสียด การพูดคำหยาบ การพูดเพ้อเจ้อ

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

สัมมาวาจา โม

หรือ สัมมาวายามะ เพียรชอบ คือเพียรในที่ ๔ สถาน ได้แก่

๑. เพียรระวังบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด มิให้เกิดขึ้น
๒. เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว
๓. เพียรทำกุศลธรรมที่ยังไม่มียังไม่เกิด ให้เกิด ให้มีขึ้น
๔. เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม และบำเพ็ญให้เจริญยิ่งขึ้นไปจนไพบูรณ์

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

สัมมาสติ

ระลึกชอบ คือระลึก ในสติปัฏฐาน ๔ ข้อปฏิบัติมีสติเป็นประธาน, การตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลาย ให้รู้เห็นเท่าทันตามความเป็นจริง, การมีสติกำกับดูสิ่งต่างๆ และความเป็นไปทั้งหลาย โดยรู้เท่าทันตามสภาวะของมัน ไม่ถูกครอบงำด้วยความยินดียินร้าย ที่ทำให้มองเห็นเพี้ยนไปตามอำนาจกิเลส

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

สัมมาสมาธิ

ตั้งจิตมั่นชอบ, จิตมั่นชอบ คือสมาธิที่เจริญตามแนวของ ฌาน ๔

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

สัมมาสังกัปปะ

หรือ สัมมาสังกัปปะ คำอธิบาย คือ

๑. เนกขัมมสังกัปปะ ดำริจะออกจากกามหรือปลอดจากโลภะ

๒. อัพยาบาทสังกัปปะ ดำริในอันไม่พยาบาท

๓. อวิหิงสาสังกัปปะ ดำริในอันไม่เบียดเบียน

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

สัมมาอาชีโว

หรือ สัมมาอาชีพะ เลี้ยงชีวิตชอบ คือเว้นจากเลี้ยงชีวิตโดยทางที่ผิด เช่น โกงเขาหลอกหลวง สอพลอ บีบบังคับขู่เข็ญ ค้าคน ค้ายาเสพติด ค้ายาพิษ เป็นต้น

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

สารทฤดู

หรือ สารทฤดู - ฤดูระหว่างฤดูฝนและฤดูหนาว คือ ฤดูใบไม้ร่วง เริ่มต้นในเดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน

ที่มา : วิกิพจนานุกรม

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 1 - ความไม่ประมาท

อนุยนต์

ผู้ตามเสด็จ คือ ราชบริพารทั้งหลาย

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 1 - ความไม่ประมาท

อริยมรรค

ทางอันประเสริฐ, ทางดำเนินของพระอริยะ

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ
บทที่ 4 - อริยสัจ
บทที่ 4 - อริยสัจ
บทที่ 4 - อริยสัจ
บทที่ 4 - อริยสัจ

อวิชชา

ความไม่รู้จริง, ความหลงอันเป็นเหตุไม่รู้จริง มี ๔ คือความไม่รู้อริยสัจ ๔ (ไม่รู้ทุกข์ ไม่รู้เหตุเกิดแห่งทุกข์ ไม่รู้ความดับทุกข์ ไม่รู้ทางให้ถึงความดับทุกข์)

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

- บทที่ 2 - ที่สุด เบื้องต้น เบื้องปลาย ของสงสาร
- บทที่ 2 - ที่สุด เบื้องต้น เบื้องปลาย ของสงสาร
- บทที่ 2 - ที่สุด เบื้องต้น เบื้องปลาย ของสงสาร
- บทที่ 2 - ที่สุด เบื้องต้น เบื้องปลาย ของสงสาร
- บทที่ 4 - อริยสัจ
- บทที่ 4 - อริยสัจ

อาสวะ

กิเลสที่หมักหมมหรือดองอยู่ในสันดาน ไหลซึมซ่านไปย้อมจิตเมื่อประสบอารมณ์ต่างๆ

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - สมบัติของชีวิต

อุปธิ

สิ่งหนึ่ง, สภาวะกลัวกิเลส, สิ่งที่ยังระคนด้วยกิเลส

- ร่างกาย
- สภาวะอันเป็นที่ตั้งที่ทรงไว้แห่งทุกข์ ได้แก่ กาม กิเลส เบญจขันธ์ และอภิสังขาร

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 4 - อริยสัจ

บทที่ 4 - อริยสัจ

อุปายาส

ความคับแค้นใจ ความสิ้นหวัง

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Related Glossary Terms

Drag related terms here

Index

Find Term

บทที่ 3 - ที่สุดของชีวิต

บทที่ 3 - สังฆารทั้งหลายไม่เที่ยง